

EEVA-LIISA KRONQVIST, JAANA JOKIMIES

Vanhemmat varhaiskasvatuksen laadun arvioijina

Tuloksia Vaikuta vanhempi -selvityksestä

Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskus

postimyynti: Stakes / Asiakaspalvelut PL 220, 00531 Helsinki
puhelin: (09) 3967 2190, (09) 3967 2308 (automaatti)
faksi: (09) 3967 2450 • Internet: www.stakes.fi

© Kirjoittajat ja Stakes

Taitto: Christine Strid

ISBN 978-951-33-2194-9 (nid.)

ISSN 1236-0740 (nid.)

ISBN 978-951-33-2195-6 (PDF)

ISSN 1795-8210 (PDF)

Stakes, Helsinki 2008

Valopaino Oy

Helsinki 2008

Lukijalle

Tämä julkaisu liittyy keskusteluun varhaiskasvatuksen laadusta. Se liittyy myös keskusteluun yleisemminkin asiakkaan osallistumis- ja vaikutusmahdollisuuksista.

Lainsäädäntö turvaa Suomessa kuntalaisille laajat osallistumis- ja vaikutusmahdollisuudet. Kuntalain mukaan valtuuston on pidettävä huolta siitä, että kunnan asukkailla ja palveluiden käyttäjillä on edellytykset osallistua ja vaikuttaa kunnan toimintaan. Myös laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista pyrkii edistämään asiakkaan osallistumista tarvitsemiensa palvelujen suunnitteluun ja toteuttamiseen.

Asiakaslähtöisyys on vallitseva ajankohtaiskäsite ja tahtotila keskeisissä palveluita määrittävisissä ohjelmissa ja asiakirjoissa, esimerkiksi hallitusohjelmassa ja sen politiikkaohjelmissa.

Kunnat toteuttavat eri tavoin tuottamiinsa palveluihin liittyen asiakastyytyväisyysmittauksia. Näin tehdään myös lasten päivähoitopalveluiden osalta. Se tieto jää kuitenkin yksittäisten kuntien käyttöön eikä kumuloidu valtakunnalliseksi tiedoksi.

Tämän julkaisun taustana on internetpohjainen, avoin kysely päivähoitossa olevien lasten vanhemmille. Kysely oli luonteeltaan pilotoiva. Toteutettu kysely antaa myönteisen impulssin asian edelleen kehittämiseksi. Näen vahvaksi missioksi sen, että säännöllisesti valtakunnallisesti kysytään suoraan vanhempien mielipiteitä ja kokemuksia käyttämiensä päivähoitopalveluiden laadusta. Uskon, että tällaisella valtakunnallisella peilauksella on vaikutusta lasten vanhempien ajatteluun ja aktiivisuuteen sekä kuntien omien palveluiden arviointiin ja kehittämiseen – yhdessä vanhempien kanssa.

Kiitän julkaisun tekijöitä KT Eeva-Liisa Kronqvistia ja KM Jaana Jokimiestä, jotka vastasivat julkaisun kirjoittamisesta. Lisäksi kiitoksen ansaitsee VM Antti Tanskanen, joka huolehti aineiston tilastokäsittelyn tekemisestä.

Helsinki elokuu 2008

Anna-Leena Välimäki
KT, varhaiskasvatuksen kehittämis- ja ryhmäpäällikkö
Stakes

Tiivistelmä

Eeva-Liisa Kronqvist, Jaana Jokimies. Vanhemmat varhaiskasvatuksen laadun arvioijina. Tuloksia Vaikuta vanhempi -selvityksestä. Stakes, Raportteja 22/2008. 52 sivua, hinta 16 €. Helsinki 2008. ISBN 978-951-33-2194-9

Tässä julkaisussa kuvataan vanhempien näkemyksiä varhaiskasvatuspalvelujen laadusta. Laatu on aikaisemmissa tutkimuksissa arvioitu hyvin monilla eri mittareilla, mutta keskeisinä on pidetty yleensä kolmea laadun näkökulmaa: vanhemman, kasvattajien sekä lapsen näkökulmia. Myös päättäjien, tutkijoiden ja kasvatusorganisaatioiden näkökulmat on otettava huomioon laadun kehittämisessä.

Aineisto tähän kyselyyn kerättiin internetpohjaisesti. Lomakkeen laadinnassa hyödynnettiin aikaisempia tutkimuksia varhaiskasvatuspalvelujen osalta ja se sisälsi kysymyksiä, joiden teemat liittyivät vastaajien taustatekijöihin, perheen käyttämiin varhaiskasvatuspalveluihin ja niiden toteutumiseen sekä varhaiskasvatuspalvelujen tärkeyteen. Myös arviointeja varhaiskasvatuksen toimintaympäristöstä, yhteistyöstä sekä vanhempana jaksamisesta kysyttiin. Strukturoituja kysymyksiä täydennettiin avoimilla kysymyksillä, joilla tiedusteltiin vastaajien näkemyksiä laadukkaasta varhaiskasvatuksesta, sen kehittämisestä sekä vanhemmuuteen liittyvistä verkkopalveluista. Kyselyyn vastasi kaikkiaan 3 564 huoltajaa ja vastauksia tuli kaikkiaan 285:stä kunnasta eri puolilta Suomea. Vastaajista valtaosa eli 91,8 prosenttia oli päivähoidossa olevien lasten äitejä. Kyselyyn vastanneista hieman vajaa kaksi kolmasosaa sijoittui ikäryhmään 30–39-vuotiaat. Yli puolet vastaajista oli suorittanut korkea-asteen koulutuksen. Vastaajista yli puolet oli päiväkotilasten huoltajia ja seuraavaksi eniten oli perhepäivähoitolasten huoltajia.

Tulosten mukaan kunnan varhaiskasvatuspalvelutarjontaan oltiin kunnissa pääsääntöisesti tyytyväisiä: lähes 80 prosenttia oli tyytyväisiä kunnan nykyisiin päivähoitopalveluihin ja tyytyväisyyttä ilmaisivat erityisesti esiopetuksen piirissä olevien lasten vanhemmat. Luottamusta raportoitiin varsinkin varhaiskasvatuksen henkilöstön ammattitaitoon, mutta sen sijaan henkilöstön määrä päivähoidossa koettiin riittämättömäksi. Varhaiskasvatuksen merkitys koettiin erityisen tärkeäksi lapsen sosiaalisen kehityksen sekä leikin ja vertaistoiminnan kannalta. Vanhemmat olivat verraten tyytyväisiä sekä lapsen viihtymiseen päivähoidossa, päivähoidon pedagogiikkaan että sen välineistöön. Taustatekijöiden mukaan eriteltyinä havaittiin kuitenkin joitakin eroja ryhmien välillä. Vastaajien suhtautuminen kunnan tiedottamiseen varhaiskasvatuspalveluista oli kriittisempää kuin suhtautuminen oman päivähoitopaikan tiedottamiseen. Lähes kaikki vastaajat pitivät yhteistyötä päivähoidon henkilöstön ja perheen välillä erittäin tärkeänä. Varhaiskasvatussuunnitelmien tekeminen koettiin merkityksellisenä ja niihin liittyviä keskusteluja toivottiin erityisesti päivähoidon alkaessa. Vanhemmilta tuli myös paljon ehdotuksia yhteistyön kehittämiseen. Verkkopalveluiden käyttö oli yleistä erityisesti pienten lasten vanhemmilla, ja he käyttivät internet-verkkopalveluja tiedon etsimiseen. He toivoivat myös erilaisia keskustelupalstoja, joilla vanhemmat ja asiantuntijat voisivat keskustella erilaisista lasten kasvatukseen liittyvistä aiheista. Yhteenvedon kyselystä varhaiskasvatusta voidaan kehittää mm. avoimia, monimuotoisia ja joustavia varhaiskasvatuspalveluita suunnitteleamalla, tiedottamalla palveluista kuntatasolla sekä määrittämällä lapsiryhmien suhdeluvut ja ryhmien enimmäiskoot. Perhepäivähoitoa on kehitettävä edelleen ja se on mahdollistettava hoito- ja kasvatusvaihtoehtona päiväkodin ohella. Päivähoitohenkilöstön koulutustaso on säilytettävä korkeana ja täydennyskoulutusta on kehitettävä. Varhaiskasvatussuunnitelmat tulee toteuttaa lapsi- ja perhelähtöisesti ja säännöllisiä keskusteluja pidettiin tärkeinä. Lapsiperheiden asema kaipaava edelleen kohennusta ja kotihoitoa on tuettava.

Avainsanat: varhaiskasvatuksen laatu, vanhemmat ja varhaiskasvatus, vanhempien osallisuus, yhteistyö varhaiskasvatuksessa, päivähoito

Sisällys

Lukijalle

Tiivistelmä

JOHDANTO.....	9
VARHAISKASVATUSPALVELUJEN LAATU TUTKIMUKSEN KOHTEENA.....	11
VANHEMPIEN OSALLISUUS LAADUN TUTKIMUKSESSA	15
VAIKUTA VANHEMPI -SELVITYKSEN TAVOITTEET	17
TUTKIMUSAINEISTO JA AINEISTON ANALYYSI	17
TULOKSET.....	19
Taustatiedot	19
Kyselyn vastaajat.....	19
Vastausten sijoittuminen kuntakartalla.....	20
Varhaiskasvatuspalvelujen käyttö.....	22
Varhaiskasvatuspalvelujen toteutuminen	22
Varhaiskasvatuspalvelujen tärkeys.....	25
Varhaiskasvatuksen toimintaympäristö.....	26
Yhteistyö ja tiedottaminen varhaiskasvatuksessa.....	29
Tiedottaminen varhaiskasvatuksessa.....	29
Yhteistyö varhaiskasvatuksen henkilöstön ja vanhempien välillä.....	31
Vanhempien näkemyksiä varhaiskasvatuspalvelujen kehittämisestä	33
Verkkopalvelujen käyttö.....	35
Vanhemmuus ja jaksaminen	37
POHDINTA.....	38
Lähteet.....	40
Liite 1. Kysely vanhemmille varhaiskasvatuksesta.....	42
Liite 2. Föräldraenkät om småbarnsfostran.....	47

JOHDANTO

Tämän julkaisun tavoitteena on tuoda esille vanhempien näkemyksiä varhaiskasvatuspalvelujen toteutumisesta, varhaiskasvatuksen toimintaympäristöstä, yhteistyöstä päivähoidossa sekä varhaiskasvatuspalvelujen merkityksestä perheelle. Julkaisun taustalla ovat ensimmäiset laadunhallinnan ja ohjauksen kehittämishankkeet. Ensimmäinen niistä oli vuosina 2000–2003 toteutettu Valoa I -hanke ja toinen Valoa II -hanke vuosina 2003–2005. Varhaiskasvatuksen laadunarviointi päivähoidossa sekä muut hankkeet kuten Laatuva-hanke ovat tuoneet arvokasta tietoa varhaiskasvatuksen laadun arviointiin. Stakesin ja Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön yhteistyönä toteuttama Valoa II -hankkeen tuloksena on syntynyt esitys valtakunnallisen varhaiskasvatuksen laadun arvioinnin tulosten ja kuntien toteuttaman varhaiskasvatuksen toiminnan ja laadun tulosten koostamisesta määräajoin julkaisuksi.¹

Varhaiskasvatuksen laadun kehittäminen edellyttää koordinoitumpaa lapsuuden tutkimustoimintaa kuin mitä meillä tällä hetkellä on. Erityisesti lapsen asemaa koskevan tiedon kartoittaminen maassamme vaatii monipuolisempaa tutkimusotetta. Varhaiskasvatuksen tutkimustiedon hyödyntäminen systemaattisesti mahdollistaisi mm. kasvatuksen vaikuttavuuden tarkastelun koko elinkaaren mittaisesti sekä erilaisten vastavuoroisten vaikutussuhteiden tarkemman analyysin. Lisäksi olisi mahdollista paremmin seurata varhaiskasvatuksellisiin toimiin panostettujen resursien vaikuttavuutta ja nivoa tämä poliittisen päätöksenteon yhteyteen. Tieteellisen tutkimuksen hyödyntäminen on tärkeää myös tilanteessa, jossa valtakunnalliset esiopetus- ja varhaiskasvatussuunnitelmat ohjaavat kuntia omassa suunnittelussaan².

Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön asettaman varhaiskasvatusneuvottelukunnan yhteydessä toiminut Varhaiskasvatustutkimuksen ja kansainvälisen tilanteen jaosto kartoitti maamme yliopistollisen tutkimuskentän varhaiskasvatuksen alueella. Raportissaan jaos kiinnittää huomion siihen, että varhaiskasvatuksellinen tutkimus jää pitkälti hyödyntämättä hallinnollisessa päätöksenteossa ja tämä todetaan selvänä puutteena³.

Valtioneuvoston periaatepäätös varhaiskasvatuksen valtakunnallisista linjauksista määrittelee yhteiskunnan järjestämän ja valvoman varhaiskasvatuksen keskeiset periaatteet ja kehittämisen suuntaviivat. Laadukas varhaiskasvatus tarjoaa kaikille lapsille yhtäläiset mahdollisuudet omien edellytysten mukaiseen kehitykseen. Linjausten painopisteinä ovat varhaiskasvatuksen laatuun vaikuttaminen, kasvatuskumppanuus sekä lastenneuvolan, päivähoidon, esiopetuksen ja perusopetuksen yhteistyö. Varhaiskasvatusta ja varhaiskasvatustoimintaa normittavat päivähoitoa koskeva laki ja asetus⁴ sekä muut lasta ja perhettä koskevat säädökset.

Lasten päivähoitoa ja esiopetusta koskevat lait ja asetukset määrittävät varhaiskasvatuksen toteuttamisen raamit. Varhaiskasvatuksen linjaukset (2002) ja Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet (2005)⁵ ovat varhaiskasvatuksen laadun keskeisiä asiakirjoja. Niissä on määritelty varhaiskasvatuksen keskeiset periaatteet, kehittämisen suuntaviivat, ja ne toimivat myös sisällöllisen ohjauksen välineinä.

Varhaiskasvatussuunnitelman tavoitteina on varhaiskasvatuksen yhdenvertaisen toteuttamisen ja sisällöllisen kehittämisen vahvistaminen. Tavoitteena on myös luoda edellytyksiä varhaiskasvatuksen laadun kehittämiseksi toiminnan järjestämisen perusteita yhdenmukaistamalla. Varhaiskasvatussuunnitelman keskeisiin tavoitteisiin kuuluu myös vanhempien osallisuuden vahvistaminen ja henkilöstön ammatillisen tietoisuuden lisääminen. Varhaiskasvatussuunnitelman tavoitteissa pyritään tukemaan varhaiskasvatuksen, esiopetuksen ja perusopetuksen yhtenäisen

1 Portell & Malin 2007.

2 STM 2007.

3 Varhaiskasvatus vuoteen 2020.

4 Laki päivähoitosta 1973/36; 1973/23.

5 Stakes 2005. Varhaiskasvatuksen linjaukset 2002.

kokonaisuuden rakentumista, sekä moniammatillisen työtavan vahvistamista.⁶ Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa määritellään laadukkaan varhaiskasvatuksen ominaispiirteitä.

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteisiin kuuluu myös suositus kunnallisen varhaiskasvatussuunnitelman teosta. Kunnallisessa varhaiskasvatussuunnitelmassa määritellään periaatteet kunnassa toteutettavista, seudullisista, alueellisista ja yksikkökohtaisista varhaiskasvatussuunnitelmista, alueelliset ominaispiirteet huomioiden. Yksikkökohtaiset varhaiskasvatussuunnitelmat täydentyvät työstettäessä lapsen yksilöllisiä varhaiskasvatussuunnitelmia. Edellä mainitut dokumentit tulevat olemaan jatkuvan arvioinnin ja kehittämisen kohteena ja välineenä⁷.

Julkaisun tavoitteena on tuoda esille vanhempien näkökulmaa ja osallisuutta varhaiskasvatuksessa. Vanhempien osallisuus onkin merkittävä osa varhaiskasvatuksen laadun arviointia. Varhaiskasvatuksen laadun tutkimuksessa voidaan erottaa seuraavat neljä näkökulmaa⁸: tutkijoiden ja varhaiskasvatuksen ammattilaisten, vanhempien, henkilökunnan ja lasten näkökulmat. Vanhempien näkökulmaa on tutkittu verraten paljon verrattuna esimerkiksi lasten näkökulmaan, jota on tutkittu yllättävän vähän. Vanhempien arviointeja koskevissa tutkimuksissa on todettu, että vanhemmat korostavat hoidon turvallisuutta ja joustavuutta. Myös henkilökunnan ammattitaito ja herkkyys lasten ja perheiden tarpeille sekä päivähoidon puitetekijät koettiin tärkeiksi⁹. Vanhempien arviointi päivähoiton laadusta on useissa tutkimuksissa todettu myönteisemmäksi kuin henkilökunnan arviointi ja syitä tälle ilmiölle on pyritty selvittämään¹⁰. Tulos voi johtua vanhempien vaikeudesta saada konkreettista tietoa lapsen päivästä ja kaiken kaikkiaan laatu- arvioinnin haasteellisuudesta. Vanhempien mielipiteitä lasten varhaiskasvatuspalveluista on kartoitettu laajalla kyselyllä, jonka tuloksia tässä julkaisussa kuvataan. Tuloksia on analysoitu kuvailevalla tasolla, mutta joitakin muuttujien välisiä yhteyksiä on pyritty hakemaan ja niitä on testattu tilastollisesti. Vanhemmilta on saatu paljon avoimia vastauksia ja kirjoituksia teemoihin liittyen. Tässä julkaisussa on poimittu joitakin keskeisiä ja usein toistuvia kommentteja elävöittämään numeerisia tietoja.

Haluamme kiittää kaikkia vanhempia, jotka ovat osallistuneet tähän kyselyyn. Osallisuudella ja vaikuttamisella voidaan suomalaisen varhaiskasvatuksen laatua seurata ja edelleen parantaa.

6 Stakes 2005.

7 Stakes 2005. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet.

8 Katz 1993.

9 Kontos et al. 1995; Emlen 1999; Hujala, Junkkari & Mattila 2006.

10 Cryer, Tietze, Wessels 2002; Helburn 1995.

VARHAISKASVATUSPALVELUJEN LAATU TUTKIMUKSEN KOHTEENA

Valtioneuvoston periaatepäätös varhaiskasvatuksen valtakunnallisissa linjauksista määrittelee yhteiskunnan järjestämän ja valvoman varhaiskasvatuksen keskeiset periaatteet. Kunnat toteuttavat varhaiskasvatuspalveluja näiden periaatteiden mukaisesti. Viime vuosina on monissa kunnissa toteutettu hallinnonalamuutos varhaiskasvatuspalvelujen osalta. Nämä muutokset ovat myös heijastuneet toteutettavien varhaiskasvatuspalvelujen laatuun ja määrään. Päivähoidon hallinnonalakyselyssä kunnat ovat perustelleet palvelurakenteen muutosta tavoitteena perheitä paremmin palveleva, tarkoituksenmukainen varhaiskasvatuspalvelutarjonta¹¹.

Valtioneuvoston periaatepäätöksessä varhaiskasvatuksen valtakunnallisista linjauksista asetetaan vaatimus varhaiskasvatuksen laadun arviointimenetelmien kehittämiseksi. Laadun kehittäminen nähdään jatkuvana prosessina asiakaslähtöisyyden, henkilöstön ammatillisen osaamisen, hyvin toimivan työyhteisön sekä johdon sitoutumisen ollessa sen keskeisiä elementtejä. Linjauksissa kiinnitetään huomio myös lasten ja vanhempien antaman palautteen arvoon varhaiskasvatuksen laadun kehittämis- ja arviointityössä. Valtakunnan tasolla tulisi olla mahdollista arvioida sitä, miten hyvän laadun ja työn edellytykset toteutuvat eri puolella maata erilaisissa kunnissa¹². Varhaiskasvatusta ja varhaiskasvatuspalveluja tulee kehittää varhaiskasvatuksen valtakunnallisten linjausten ja varhaiskasvatussuunnitelman mukaisesti. Laadukkaalla varhaiskasvatuksella on vaikutus lasten ja nuorten elämään, kokonaisvaltaiseen hyvinvointiin ja sitä kautta oppimiseen ja kehittymiseen. Osaava ja riittävä henkilöstö on keskeinen voimavara varhaiskasvatuksessa.¹³ Samoin todetaan, että tutkimuskentällä tulisi tukea verkostojen kytkeytymistä toisiinsa, kehittää tieteellistä jatkokoulutusta ja käynnistää varhaiskasvatuksen tutkimusohjelmia sekä kytkeä nämä alan kansainväliseen viitekehukseen. Tutkimuksellisen tiedon käytännön hyödyntämiseen tulisi myös luoda selkeä rakenne.

Varhaiskasvatuksen laatu voidaan laajasti määritellä kasvuympäristön piirteiksi ja lasten kokemuksi, jotka kaikin tavoin tukevat lapsen hyvinvointia, kasvua ja kehitystä. Tämä määritelmä sisältää suuren määrän erilaisia muuttujia, joiden merkitys vaihtelee kontekstista toiseen. On myös otettava huomioon, että on lukuisia sekä välillisiä että välittömiä tekijöitä, joilla on merkityksensä laadun muodostumisessa. Varhaiskasvatuksen laatua voidaan tutkia erilaisista lähtökohdista. Tarkastelunäkökulmana voi olla päätöksentekijöiden, tutkijoiden, kasvatusorganisaatioiden, lasten tai vanhempien näkökulma. Jokainen näistä tuo oman erityisen laadun arvioimisen ja merkityksen näkökulman. Laatua on arvioitu tutkimuksissa hyvin monilla eri mittareilla, mutta keskeisiä ovat kolme laadun näkökulmaa: vanhemman, kasvattajien ja lapsen orientaatiot. Nämä eivät luonnollisesti sulje toisiaan pois, vaan muodostavat toisiaan täydentävän kokonaisuuden. Varhaiskasvatuksen laadun arviointia voi hahmottaa seuraavien ominaisuuksien tai laadun piirteiden kautta¹⁴:

Rakenteelliset laatutekijät

- 1) Kasvatukselliseen ohjelmaan ja sisältöön liittyvät ominaisuudet, esimerkiksi kasvatuksen tavoitteet, henkilöstön koulutustaso ja muut varhaiskasvatuksen laatuun liittyvät sisällölliset piirteet.

¹¹ Harju, Lindberg & Välimäki 2007, 20–21.

¹² Portell & Malin 2007.

¹³ Varhaiskasvatus vuoteen 2020.

¹⁴ Layzer & Goodson 2006.

- 2) Varhaiskasvatuspalveluympäristön piirteet, joihin voidaan sisällyttää sekä lapsi–aikuinen-suhteen laatu että ympäristön fyysiset ominaisuudet, kuten aikuinen–lapsi-suhdeluku tai ryhmän koko tai hoitajien pysyvyys.
- 3) Kasvattajiin ja hoitajiin liittyvät piirteet määrittävät lapsen arkipäivää varhaiskasvatuspalveluissa erityisen merkittävästi. Hoidon laatu, esim. koulutustaso ja kokemus vaikuttavat osaamiseen ja sitä kautta myös hoidon laatuun. Myös kasvatuksen tunne-ilmastolla on tärkeä merkityksensä lapsen hyvinvoinnille.

Lasten kokemukset heijastavat varhaiskasvatuspalvelujen laatua

- 1) Toimintaympäristö ja sen laatu kertovat vastauksen kysymykseen ”Millainen on lapsen päivä?” Tähän laatuominaisuuteen kuuluvat sellaiset arvioitavat seikat kuten miten päivä on rakennettu ja millaisiin toimintoihin lapsella on mahdollisuus osallistua ja viihtyykö lapsi päivähoitossa.
- 2) Kasvattaja–lapsi-suhde ja vuorovaikutus lapsen kanssa määrittävät sekä toiminnan tunnesävyä että vuorovaikutuksen sisältöä. Myönteisyys ja herkkyyys lapselle ovat hyvän hoitosuhteen edellytyksiä.
- 3) Lasten keskinäinen vuorovaikutus ja käyttäytyminen. Ulkoiset arvioinnit ympäristöstä eivät tavoita lapsen omaa kokemusta ympäristöstä ja suhteesta päivähoiton aikuisiin.

Laadunarviointi voidaan jakaa toiminnan säätelyn ja toiminnan kehittämisen päätavoitteisiin. Näistä toiminnan säätely on hallinnon näkökulma ja kehittämiseen pyrkivä laatutyö taas tavoittelee (yleensä laajemman sidosryhmän avulla) toiminnasta oppimista, uusia tavoitteita ja menettelyjen kehittämistä. Nummenmaa korostaa myös laadun määritelmän muunnoksia aina kulloisessakin yhteiskunnallisessa kontekstissa vaihtuvana ja riippuen siitä painotuksesta mikä kulloinkin nähdään tärkeänä. Yhteiskunnalliset muutokset haastavat myös laadun uudelleen arviointiin. Se merkitsee sitä, että laatua voisi käsitteellistää uusilla tavoilla ottamalla huomioon lasten ja perheiden erilaisuudet, erilaiset kontekstit ja ihmisten asioille antamat erilaiset tulkinnot. Ongelmana on Nummenmaan mukaan laadun käsite, joka voidaan nähdä ilmiönä, johon jokainen voi lisätä omia merkityksiään tai valmiiksi annettuna ja asiantuntijoiden määrittämänä ilmiönä, jolla on oma spesifi merkityksensä ja jota käytetään laadun arvioinnin välineenä^{15,16}. Laatuksiteereillä on myös aina yksilöllinen ja yhteisöllinen ulottuvuutensa, joiden laadun määritelmät – se mikä kulloinkin määritetään laaduksi – ei välttämättä kohtaa. Laadullisessa tutkimuksessa tulee myös huomioida yhteiskunnallisen kontekstin ainutlaatuisuus.

Varhaiskasvatuksen laadun arvioinnissa voidaan nähdä eri vaiheita tai aaltoja¹⁷. Ensimmäisen vaiheen laatututkimukset 1970-luvulla keskittyivät päivähoiton vaikutuksiin lapsen lähinnä äidin työssäkäynnin ja siihen liittyvien tekijöiden näkökulmasta. Toisen aallon tutkimuksissa 1970–1980-luvulla tutkittiin eri päivähoitomuotojen vaikutuksia lapseen. Kolmannen aallon tutkimus puolestaan 1980- ja 1990-luvulla tutkittiin kasvu- ja kehitysympäristöjen pitkäaikaisvaikutuksia. Nummenmaan mukaan 1990-luvun loppupuolta voi varhaiskasvatustutkimuksessa kuvata siirtymäksi laadun tutkimuksen aikakauteen ja laadusta itsestään on tullut tutkimuksen, arvioinnin ja kehittämisen kohde. Kysymys päivähoiton laadusta on viime vuosina siirtynyt varhaiskasvatuksen vaikutusten tai kehitysehtojen tutkimisesta asiakkaiden subjektiivisten kokemusten ja käsitysten tutkimukseen¹⁸.

Vanhemmat haluavat olla mukana vaikuttamassa lapsensa päiväkotipäivän laatuun. Haasteena on luoda käytänteet yhteiselle kasvatuskeskustelulle ja suunnittelulle sekä toteutuneen kasvatuksen arvioinnille päivähoiton arjessa. Perheen tarpeista lähtevän kasvatuskeskustelun

15 Dahlgren, Moss & Pence 1999.

16 Nummenmaa 2004, 81.

17 Nummenmaa 2004, 82.

18 Nummenmaa 2004, 81–83.

keskeinen tavoite on auttaa perhettä toimimaan vahvana arjessaan. Voimavarainen näkökulma mahdollistaa perheen ja päivähoidon vuoropuhelun ja vanhempien osallistumisen. Päivähoidon näkökulmasta vanhemmat ovat sekä vanhempia lapselleen että kumppaneita päivähoiton kasvatäjille, näin todetaan Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa (2005). Kumppanuus merkitsee jaettua asiantuntijuutta, jossa vuorovaikutuksen laadulla on keskeinen merkitys¹⁹.

Myös Väestöliiton perhebarometrissa vuodelta 2004 haastateltujen vanhempien vastauksissa pidettiin päivähoitossa tärkeänä pieniä hoitoryhmiä, turvallista ja läheistä suhdetta hoitaviin aikuisiin sekä lasten viihtymistä hoitopaikassaan²⁰.

Ensimmäinen valtakunnallisella tasolla toimeenpantu varhaiskasvatuksen laadunhallinnan ja ohjauksen kehittämishanke Valoa-hanke (2000–2003), sisälsi paikallisen, alueellisen ja valtakunnallisen varhaiskasvatuksen ohjaus- ja arviointijärjestelmän vahvistamisen tavoitteita. Hankkeessa mukana olleet kunnat kehittivät varhaiskasvatuksen toimintaa, toiminnan laadun arviointia, dokumentointia sekä toimintaprosesseja. Tavoitteina oli laajentaa laadunhallinnan ja ohjauksen keskeistä sisältökeskustelua alueellisen ja paikallisen keskustelun lisäksi myös valtakunnallisesti kokoavaksi sekä tehdä selvitys kuntien varhaiskasvatuksen laadunhallinnan tilanteesta. Hankkeen aikana pyrittiin myös kartoittamaan kuntien näkemystä varhaiskasvatuksen ohjaustoiminnasta sekä edistämään ja tukemaan kuntien kehittämistoimintaa ja laatutyötä ja edistämään eri toimijoiden välistä yhteistyötä^{21,22}.

Valoa II -hankkeen (2003–2005) tavoitteina oli tehdä taustatyötä varhaiskasvatuksen ja varhaiskasvatuspalveluiden laadun ja vaikuttavuuden seurantaan ja arviointiin. Hankkeen aikana otettiin käyttöön käsite varhaiskasvatuspalveluiden laatuksaus ja sen säännöllistä laatimista pidettiin tarpeellisena. Jatkossa tehtävillä laatuksauksilla voidaan saada valtakunnallista tietoa pitemmän seuranta-ajan kuluessa ja seurata niitä haasteita, joita esimerkiksi uudet kuntaliitokset tuovat mukanaan. Hankkeessa tuotiin monipuolisesti esille erilaisia varhaiskasvatuksen teemojen seurannan, arvioinnin ja toteuttamisen menetelmiä. Näiden perusteella nostettiin esille erityisesti kuusi menetelmää eli tilastotiedot, kyselyt päivähoiton johtajille, kuntien itsearviointitapaustutkimukset ja lasten vanhempien ja henkilöstön haastattelut, kansainvälinen ja kansallinen tutkimustieto sekä erilaiset varhaiskasvatusta koskevat selvitykset²³. Laadun arvioinnin menetelmiin olisi tarpeen lisätä myös säännölliset vanhempien arviointibarometrit sekä lapsinäkökulmat, joilla voisi seurata varhaiskasvatuksen laadun toteutumista varhaiskasvatuspalveluja käyttävien näkökulmasta.

Laatua varhaiskasvatukseen – varhaiskasvatussuunnitelma eläväksi -hanke toteutettiin vuosina 2004–2006 Oulun läänin alueella. Hankkeen tavoitteena oli tukea kunnallisten varhaiskasvatussuunnitelmien laadintaa sekä kytkeä kansallisen sosiaalialan kehittämishankkeen varhaiskasvatusta koskevat painopistealueet paikalliseen ja seudulliseen lapsipolitiikkaan ja perheiden kanssa tehtävään työhön. LaatuVa-hankkeessa tavoitteet linkittyivät erityisesti Varhaiskasvatuksen kehittämiseen ja vanhempien osallisuuden vahvistamiseen. Hankkeessa pyrittiin luomaan osallistavan kehittämistyön malleja; lasten ja vanhempien laajempaa osallistumista varhaiskasvatuksen suunnitteluun ja toteutukseen. Arviointiprosessissa havaittiin kuitenkin vaikeus siirtää kehittämistyön näkökulmat sille osalle päivähoiton henkilöstöä, jotka eivät olleet mukana kehittämisseminaareissa. Hankkeen yhteenvedossa todetaan, että palveluverkosto ei kehity itsellään. Kehittyminen vaatii suunnittelua ja dialogista keskustelua suunnittelun ja tekemisen, sekä toimintakontekstin välillä. Kumppanuuden syntymiselle ja kehittymiselle on annettava aikaa ja tilaa²⁴.

19 Hujala et al. 2006.

20 Kontula 2004, 71.

21 Ruokolainen & Alila 2004.

22 Portell & Malin 2007.

23 Portell & Malin 2007.

24 Järvi 2006.

Vanhempien osallisuus -pilottihanke toteutettiin vuosina 2005–2006 yhteistyösopimuksena Stakesin ja Pohjois-Suomen Sosiaalialan Osaamiskeskuksen välillä. Hankkeeseen kuuluneissa yksiköissä perehdyttiin dialogisen vertaisprosessin metodisiin periaatteisiin. Sekä vanhemmat, että henkilöstö, kokivat vanhempien osallisuuden vahvistuneen pilotoinnin aikana. Metodien kaikki vaiheet saivat myönteistä palautetta. Yhteiset keskustelut ja tasavertainen työskentely auttoivat ymmärtämään asioita molempien näkökulmasta²⁵.

Vasut kuntoon -hankkeessa (2006–2007) keskeinen työtehtävä on ollut kuntien varhaiskasvatustyön tukeminen laajamittaisen koulutuksen, konsultaation ja verkostotyön avulla. Tarkoituksena on ollut juurruttaa vasutyö osaksi kunnissa tehtävää varhaiskasvatustyötä, johon liittyy myös toiminnan sisällön ja laadun arviointi. Vasutyön periaatteena on moniäänisyys Vasujen laadinnassa; sekä lapsen että vanhemman näkökulman mukaantulo varhaiskasvatussuunnitelman kehitystyöhön yhdessä henkilöstön kanssa.

Laatua on tutkittu varhaiskasvatuksessa verraten monipuolisesti, mutta lapsi- ja perhenäkökulma ovat vielä jääneet tutkimustiedon katveeseen²⁶. Tilastotietoa lapsista ja lapsiperheistä on hyvin saatavilla, mutta tilastoinnissa on kuitenkin vielä puutteita. Kattavaa tietoa ei ole esimerkiksi kouluhyvinvoinnista ja hyvinvoinnista alle 12-vuotiailla lapsilla, lapsiin kohdistuvasta väkivallasta, lasten mielenterveyspalvelujen palvelujen kokonaisuudesta ja tähän liittyvistä kehitystrendeistä²⁷. Tutkimustieto osoittaa kuitenkin, että hyvä laatu varhaiskasvatuksessa on merkittävä tekijä lapsen kehityksen tukemisessa. Korkealaatuisen päivähoidon on todettu edistävän lasten kognitiivisia ja kielellisiä taitoja²⁸. Myönteiseen sosioemotionaaliseen kehitykseen on todettu olevan yhteydessä erityisesti hoidon pysyvyys ja jatkuvuus. Hoitosuhteissa tapahtuvien useiden muutosten on todettu aiheuttavan ongelmakäyttäytymistä ja vaikeuksia sosiaalisissa taidoissa myöhemmin kouluiässä²⁹.

Varhaiskasvatuksen kunnallinen tutkimustehtävä on painottunut valtaosalta laadullisen arvioinnin sijaan määrälliseen laadunarviointiin. Kunnat toivovatkin ohjeistusta ja tukea varhaiskasvatuksen laadun kehittämistyöhön ja menetelmälliseen hallintaan. Kunnissa tarvitaan tukea varhaiskasvatuksen sisällön kehittämiseen esimerkiksi varhaiskasvatustutkimuksen, vanhempien kanssa tehtävän yhteistyön, erityiskasvatuksen ja laadun kehittämisen osalta³⁰.

25 Pukari 2006.

26 Tilastokeskus 2007; Suomalainen lapsi 2007.

27 Aula 2007a: 1–3.

28 Lamb 1998.

29 Love et al 2003.

30 Ruokolainen & Alila 2004.

VANHEMPIEN OSALLISUUS LAADUN TUTKIMUKSESSA

Laadunhallinnan suosituksissa on asiakaslähtöisyys ollut hyvin keskeisellä sijalla. Asiakkaalla on tarkoitettu kasvatus- sekä sosiaali- ja terveysalalla lähinnä palveluja käyttävää tai palveluista maksavaa asiakasta. Palvelujen käyttäjän näkökulmia pidetään tärkeinä sekä toiminnan ohjauksen että palvelujen käyttäjän vaikutusmahdollisuuksien lisäämisen kannalta.³¹

Osana perhepalveluita myös varhaiskasvatuspalveluiden laadun turvaamiseksi tarvitaan monenlaisia näkökulmia, keskiössä asiakkaiden; lasten ja heidän vanhempiensa henkilökohtaiset kokemukset palvelun toteutumisesta. Palvelujen laadullisen kehittämistyön edellytyksenä on, tällä hetkellä vielä vähälle huomiolle jäänyt asiakasnäkökulma paitsi palvelujen käyttötyytyväisyyteen myös niiden kehittämiseen³². Varhaiskasvatuspalveluissa lasten ja vanhempien osallisuuden vahvistamisessa tärkeää on arjen käytänteiden kautta osallisuuden vahvistaminen. Asiakkaiden kannalta varhaiskasvatuksen laadun kehittäminen edellyttää juuri tietoa heidän tarpeistaan ja kokemuksistaan³³. Menetelmiä vanhempien näkökulmien kuulemiseen on viime vuosina kehitetty useita, esimerkiksi Bikva-malli, jossa arvioinnin kriteerit kerätään asiakaslähtöisesti ja teemat kulkevat arviointiprosessissa kaiken aikaa mukana. Myös osallisuutta ja vertaisyyhteistyötä sekä vertaisdialogia eri muodoissa on käytetty varhaiskasvatuspalvelujen arvioinnissa ja vanhempien oman äänen kuulemisessa³⁴. Aikaisemmissa arvioinneissa ovat vanhemmat erityisesti nostaneet esille tiedottamisen, yhteistyön ja joustavat ratkaisut varhaiskasvatuspalveluissa³⁵.

Vanhempien osallisuutta päivähoidon pidetään tärkeänä varhaiskasvatuksen laadun edistäjänä. On todettu, että vanhempien osallisuudella voidaan ennaltaehkäistä mahdollisia myöhempiä ongelmia, tukea lasta koulunkäynnin alkaessa ja helpottaa syrjäytymisuhan alla olevien lasten parempaa integroitumista päivähoidon ja kouluun³⁶. Vanhempien osallisuus voi tapahtua hyvin eri tavoin: vanhemmat voivat aktivoitua yhteistyöhön oma-aloitteisesti (esim. vanhempien neuvostot) tai päivähoidon tai koulu voi tukea vanhempia eri tavoin ottamaan kantaa ja tukea lapsiaan yhteistyössä ammattikasvattajien kanssa. Vanhempien mielipiteiden kuuntelu on eräs osa laadukasta varhaiskasvatusta. Kasvatuskumppanuuden ajatus velvoittaa varhaiskasvatuspalvelujen suunnittelijoita ja toteuttajia ottamaan huomioon vanhemmat varhaiskasvatuspalveluiden suunnittelussa. Vanhempien mukaan ottaminen varhaiskasvatuksen kehittämiseen on vaativa ja aikaa vievä prosessi, joka väistämättä vaikuttaa myös varhaiskasvatuksen työkäytänteitä ja työkuultuuria muuttavasti³⁷.

Varhaiskasvatuksen laadun rakenteelliset tekijät ja prosessitekijät tukevat vanhempien osallisuutta. Rakenteelliset tekijät liittyvät osaamiseen, lapsiryhmän toimintaan ja henkilöstön koulutukseen ja prosessitekijät puolestaan liittyvät vuorovaikutuksen luonteeseen. Vanhempien arvioinneissa molemmille tekijöille annetaan painoarvoa. Tutkimusten mukaan vanhemmat arvostavat henkilökunnan vuorovaikutuksellisia taitoja sekä sitä, että päivähoidossa voidaan tukea tarvittaessa vanhemmuutta³⁸. Vanhemmat arvostavat ammatillista kasvatustyötä ja pitävät sitä vaativana tehtävänä. Vanhemmat korostavat päivähoidon kasvatuksellista tehtävää ja erityisesti lapsen sosiaalistumisen merkitystä. Heidän arvotuksissaan lasten sosiaaliset suhteet ja sosiaalisen kehityksen tukeminen saavat päivähoidossa tukea. Vanhemmat kokevat oman tehtävänsä vaativana erityisesti suhteessa kodin ja työelämän vaatimusten paineissa³⁹.

31 Outinen et al. 1999.

32 Sarvela & Pukari 2007.

33 Pukari 2006.

34 Pukari 2006; Välimäki 1993,1994,2003.

35 Savolainen 2007.

36 Driessen et al. 2005.

37 Tiilikka 2005.

38 Duncan, Bowden & Smith 2006.

39 Niikko 2004.

Hujalan tutkimusten mukaan sekä vanhemmat että päivähoitohenkilöstö pitivät tärkeimpänä päiväkotikasvatuksen tavoitteena lasten sosiaalista kasvatusta, ja seuraavaksi tärkeimpänä lasten tunne-elämän ja turvallisuuden tunteen tukemista. Kolmanneksi tavoitealueeksi vanhemmat nostivat eettisen kasvatuksen, kun taas päivähoitohenkilöstö arvioi kolmanneksi tavoitteeksi lasten ajattelukyvyyn ja kognitiivisten taitojen kehittämisen. Tyytyväisyyden aiheita vanhempien taholta olivat päivähoiton puitetekijöihin liittyvät tekijät; mm. päiväkodin aukioloajat, sijainti, ruokailu, joustavuus hoitontuloajoissa, ohjatut toiminnot ja lapsen mahdollisuus oppia uutta. Toki näihinkin oli myös kriittisiä kommentteja.⁴⁰

Tyytymättömyyttä vanhemmissa herätti päivähoitomaksun suuruus ja lapsiryhmän rakenne. Lähes 20 prosenttia vanhemmista oli tyytymättömiä lapsiryhmän kokoon. Tutkimus toi esiin vanhempien huolen päivähoitohenkilöstön työssä jaksamisesta suurissa lapsiryhmissä. Päiväkotien ulkoisissa puitteissa vanhemmissa herätti huolta, mm. päiväkotirakennusten ja pihojen huono kunto, puutteelliset ja rikkinäiset leikkivälineet sekä tilojen ahtaus ja toimimattomuus suurille lapsiryhmille. Vanhemmat kokivat myös, etteivät he voi vaikuttaa riittävästi päivähoiton toimintoihin ja kasvatukseen. Tämän lisäksi heillä oli epävarmuutta ja huoli siitä, toteutuuko oman lapsen yksilöllinen hoito ja kasvatusta päivähoitossa. Kriittikkiä herätti myös puutteet tiedonkulussa ja yhteistyössä päiväkodin ja kodin välillä⁴¹. Kielteinen palaute tässä tutkimuksessa kohdistuikin enemmän päivähoiton puitetekijöihin kuin pedagogiikan laatuun. Opetus, oppimismahdollisuudet ja henkilöstön suhtautuminen lapsiin nostettiin erityisiksi tyytyväisyyden aiheiksi. Vanhempien vastauksissa korostui se, että yleensä lapset jäävät päivähoitoon mielellään.

Tutkimuksessaan Hujala nosti esiin lukuisia hallinnon kehittämisen haasteita vanhempien taholta. Nämä toiveet kohdistuivat lapsiryhmien koon pienentämiseen, henkilöstön lisäämiseen ja sijaisten saatavuuden turvaamiseen. Myös päiväkodin tiloihin kaivattiin lisää neliöitä ja enemmän kodinomaisuutta. Näillä toimenpiteillä vanhemmat toivoivat saavansa lapselleen yksilöllistä hoitoa sekä turvallisemman ja rauhallisemman kasvuympäristön. Vanhemmat esittivät päiväkotien keskinäisen yhteistoiminnan lisäämistä sekä vanhempien osallistumismahdollisuuksien lisäämistä. Vanhemmat olivat myös huolissaan päiväkotien laatueroista toivoen valtakunnallisesti laadukasta varhaiskasvatusta; enemmän lapsilähtöisyyttä, lasten yksilöllistä huomioimista ja luovaa toimintaa. Vanhemmat kiinnittivät enemmän huomiota päivähoiton puitteisiin kuin itse kasvatukseen ja sen sisältöihin. Puitteisiin oltiinkin sekä erittäin tyytyväisiä että vähiten tyytyväisiä, mikä kertonee Hujalan mukaan siitä, että suomalainen päivähoito vaihtelee tässä suhteessa laadultaan melkoisesti. Puitteista puhuminen on mitä ilmeisimmin myös helpommin arvioitavissa kuin itse kasvatustoiminta⁴².

Parrilan tutkimuksessa perhepäivähoidon laadusta osana suomalaista päivähoitojärjestelmää vanhemmat ovat korostaneet perhepäivähoidon laadun kriteereinä erityisesti hoitajien koulutusta ja ammatillisuuden kehittämistä, toimintasisältöjen monipuolistamista sekä suunnitelmallisuuden ja tavoitteellisuuden lisäämistä. Laadun teoreettisessa mallissa on voitu jakaa laatu eri tekijäluokkiin. Parrilan mukaan laatua voidaan tarkastella yhteiskunnallisen kontekstin sekä perhepäivähoidon organisoitiin, kasvatustiloihin, hoitajaan sekä hoidon vaikutuksiin liittyvien tekijöiden kautta. Näiden pohjalta voitaisiin hoidon ja kasvatuksen laatua arvioida yhdessä hoitajan, vanhempien sekä lasten kanssa.⁴³

Tässä julkaisussa lähestymme varhaiskasvatuksen laatua vanhempien näkökulmasta subjektiivisena kokemuksena. Vanhemmat ovat voineet kertoa mielipiteensä ja kokemuksensa lapsensa varhaiskasvatuksen toimintaympäristöön liittyvistä, sisällöllisistä ja vuorovaikutuksellisista kokemuksista. Vanhemmilta on myös pyydetty laadukkaan päivähoiton määritelmää.

40 Hujala et al. 2006.

41 Hujala et al. 2006.

42 Hujala et al. 2006.

43 Parrila 2002.

VAIKUTA VANHEMPI -SELVITYKSEN TAVOITTEET

Vaikuta Vanhempi -selvityksen yhtenä tavoitteena on ollut nostaa esiin varhaiskasvatuspalvelujen laatuun liittyviä vanhempien näkökulmia palvelujen käyttäjinä ja vanhempina. Tavoitteena on saada kuva varhaiskasvatuspalveluiden toteutumisesta, toimintaympäristöstä, yhteistyöstä sekä palveluiden merkityksestä. Lisäksi on haluttu kartoittaa vanhempien ehdotuksia varhaiskasvatuspalveluiden kehittämiseksi. Kyseessä on pilottiselvitys, josta on tarkoitus muovata pysyvät käytänteet säännölliseen seurantaan ja arviointiin asiakasnäkökulmasta.

TUTKIMUSAINEISTO JA AINEISTON ANALYYSI

Aineisto kerättiin internetpohjaisena Webropol-kyselynä. Kyselylomakkeen laadinnassa hyödynnettiin aikaisempia ajankohtaisia kyselytutkimuksia varhaiskasvatuksen palvelujen osalta. Kyselylomake rakentui Valoa II -hankkeessa laadittujen teemojen pohjalle ja se sisälsi yhteensä 45 kysymystä, jotka on analyysivaiheessa jaoteltu seuraaviin kokonaisuuksiin:

- 1) Vastaajan ja hänen perheensä taustatiedot
- 2) Varhaiskasvatuspalvelut ja niiden käyttö
- 3) Varhaiskasvatuspalvelujen toteutuminen
- 5) Varhaiskasvatuksen merkitys ja tärkeys
- 6) Toimintaympäristö
- 7) Yhteistyö
- 8) Vanhempana jaksaminen

Kysymysten kattavuutta on haluttu varmistaa useilla avoimilla kysymyksillä. Avoimet kysymykset liittyivät vastaajien näkemyksiin laadukkaasta varhaiskasvatuksesta: miten varhaiskasvatuspalveluja haluttaisiin kehittää mitä vanhemmuuden tukemiseen liittyviä verkkopalveluja vanhempi käyttää ja miten niitä tulisi kehittää. Lisäksi kyselyn tukena on käsitteenmäärittelyä itse kyselylomakkeessa. Kyselylomake oli Stakesin Varttua -verkkosivustolla (<http://varttua.stakes.fi/FI/index.htm>) kaikkien lasten vanhempien vastattavana ajalla 29.10.–18.11.2007. Kyselystä oli sekä suomen-⁴⁴ että ruotsinkieliset⁴⁵ lomaketallenteet. Tiedote kyselystä lähetettiin kaikkien kuntien Vasuyhdyshenkilöille⁴⁶, oman kunnan varhaiskasvatussyksiköihin edelleen lähetettäväksi. Saatekirjeen mukana oli myös tiedote varhaiskasvatussyksiköiden seinälle, ja sen yhteydessä irrotettava linkkiyhteystieto kyselystä. Vasuyhdyshenkilöitä oli kyselyn ajankohtana 368:ssa kunnassa. Kyselystä laadittiin myös lehdistö tiedote, joka julkaistiin muutamassa sanomalehdessä ja joissain verkkosivustoissa. Muutamat kunnat olivat linkittäneet kyselyn omille asiakassivustoilleen.

Aineistoa on analysoitu tilastollisin menetelmin pääasiassa ristiintaulukoimalla vastauksia taustamuuttujien kanssa. Taustamuuttujina on käytetty sitä varhaiskasvatuspalvelua, jonka toimintaan lapsi osallistuu sekä lapsen ikää. Näiden lisäksi taustamuuttujina on käytetty kyselyyn vastanneen huoltajan ikää, koulutustaustaa, ammattiasemaa sekä vastaajan asuinkunnan

44 Liite 1. Vaikuta vanhempi -nettikysely. 2007.

45 Liite 2. Medverka föräldrar -webenkät. 2007.

46 Vasu-yhdyshenkilöllä tarkoitetaan Stakesin ylläpitämää päivähoitohenkilöistä koottuun verkostoon kuuluvaa henkilöä, joka omassa kunnassaan on varhaiskasvatussuunnitelmiin liittyvien asioiden yhdyshenkilö ja ajankohtaisen tiedon välittäjä.

väkilukua. Taustamuuttujia on tarpeen mukaan luokiteltu uudelleen. Varhaiskasvatuspalvelu on luokiteltu uudelleen viiteen luokkaan, jotka ovat päiväkoti (N = 1 832), esiopetus (N = 552), perhepäivähoito (N = 772), ryhmäperhepäivähoito (N = 247) ja muu (N = 142).

Lapsen syntymävuosi taas on uudelleen luokiteltu kolmeen luokkaan, jotka ovat 1999–2001 syntyneet (N = 669), 2002–2004 syntyneet (N = 2004) ja 2005–2007 syntyneet (N = 862).

Kuntakoko on jaoteltu kunnan väkimäärän mukaan kolmeen luokkaan, jotka ovat pieni kunta eli alle 10 000 asukasta (N = 860), keskisuuri kunta eli 10 000–75 000 asukasta (N = 1 496) ja suuri kunta eli yli 75 000 asukasta (N = 1 149)⁴⁷. Tilastollisen aineiston analysoinnissa on käytetty SPSS-tietokoneohjelmaa.

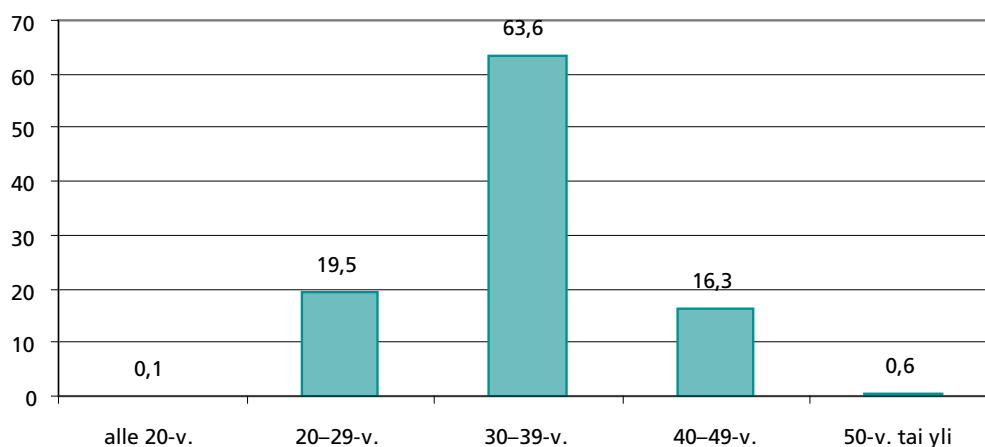
⁴⁷ Tilastokeskus 31.12.2006.

TULOKSET

Taustatiedot

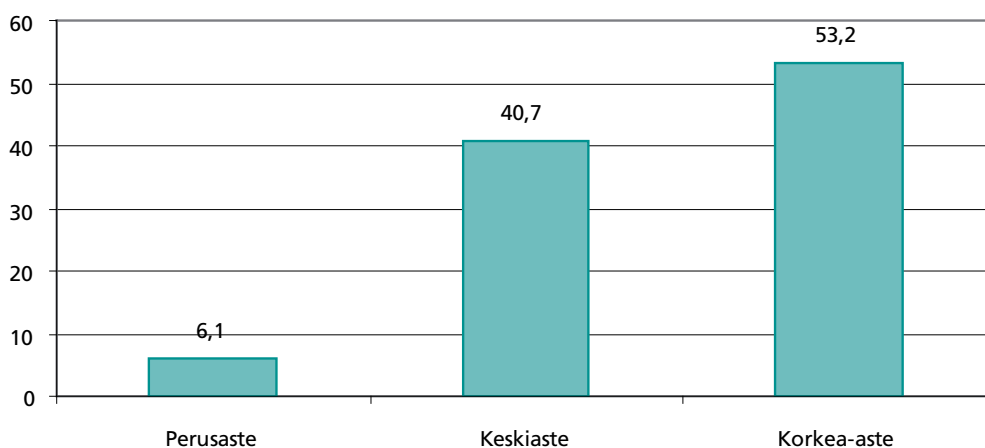
Kyselyn vastaajat

Kyselyyn vastasi kaikkiaan 3 564 huoltajaa, joista valtaosa eli 91,8 prosenttia oli äitejä. Isien vastauksia oli 7,8 prosenttia ja muita huoltajia oli 0,4 prosenttia vastanneista. 230 vastaajaa käytti hyväkseen mahdollisuutta vastata kyselyyn ruotsinkielellä.

KUVIO 1. Kyselyyn vastanneet vastaajan iän mukaan eriteltynä (%)

Kyselyyn vastanneista hieman vajaa kaksi kolmasosaa sijoittui ikäryhmään 30–39-vuotiaat. Seuraavaksi eniten vastaajia, eli noin viidesosa, oli ikäryhmässä 20–29-vuotiaat ja tätä hieman vähemmän vastaajia sijoittui ikäryhmään 40–49-vuotiaat. Alle 20-vuotiaita ja 50-vuotiaita tai sitä vanhempia vastaajia oli erittäin vähän.

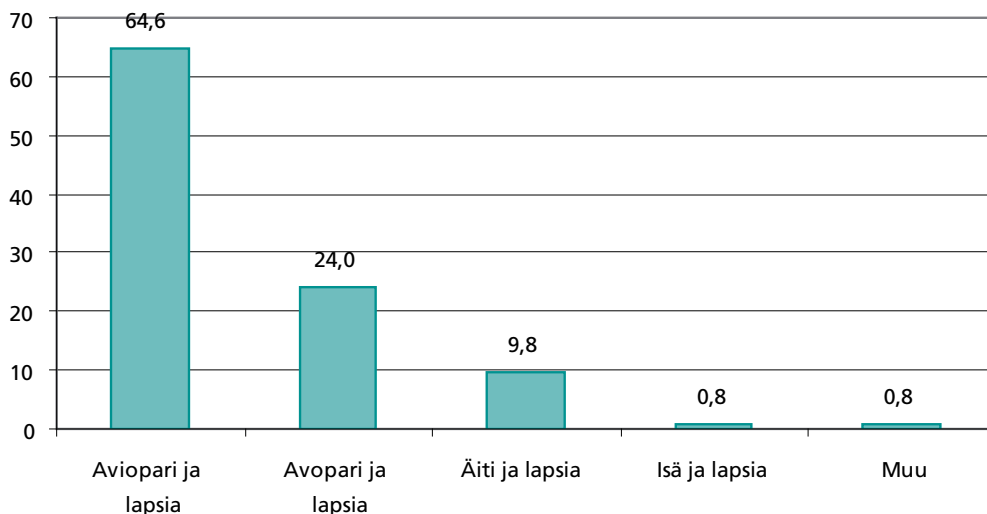

KUVIO 2. Vastaajien koulutustausta (%)

Koulutustaustaltaan kyselyyn vastanneet olivat suhteellisen korkeasti koulutettuja. Yli puolet vastaajista oli suorittanut korkea-asteen koulutuksen. Tähän ryhmään kuuluvat yliopisto- tai ammattikorkeakoulututkinnon tai yli kolme vuotta kestäneen ammatillisen tutkinnon suorittaneet henkilöt. Vajaa puolet vastaajista oli keskiasteen koulutuksen saaneita eli he olivat ylioppilaita tai suorittaneet enintään kolmevuotisen ammatillisen tutkinnon. Vastaajista vain noin kuusi prosenttia oli suorittanut ainoastaan perusasteen tutkinnon. Verrattuna suomalaisiin keskimäärin kyselyyn vastaajien joukko oli koulutustaustaltaan korkeampi⁴⁸. Suomalaisessa väestössä keskiasteen suorittaneita oli vuoden 2006 lopussa 38,3 prosenttia ja perusasteen suorittaneita noin 35 prosenttia. Korkea-asteen koulutuksen suorittaneita on suomalaisessa väestössä keskimäärin noin 26 prosenttia, mikä on merkittävästi vähemmän kuin tämän kyselyn vastaajissa, joista yli puolella oli korkea-asteen koulutus. Tulosten tulkinnassa tulee kuitenkin ottaa huomioon vastaajien ikäjakauma, joka selittää myös korkeamman koulutustaustan kuin keskimäärin suomalaisella 16-80-vuotiailla. Koulutustausta on noussut viime vuosina koulutuksen rakenteiden muuttumisen ja ylioppilastutkinnon suorittaneiden määrän nousun myötä.

Ammattiasemaltaan yli kolmasosa vastaajista ilmoitti olevansa työntekijöitä. Ylempiä toimihenkilöitä vastaajista oli noin neljäsosa ja alempia toimihenkilöitä noin viidesosa. Vähemmän vastauksia tuli opiskelijoilta ja muilta, joita molempia oli vastaajista vain hieman yli 7 prosenttia.

Perhemuodon mukaan suurin osa vastaajista eli avioliitossa. Avopariperheitä oli vastaajista noin neljäsosa. Noin kymmenesosan vastaajien perheistä muodosti äiti ja lapsi tai lapset. Isän ja lapsen tai lapsien muodostamia perheitä oli vain noin prosentti kaikista vastaajista. Tulokset ovat yhdenmukaisia suomalaisen väestön perhemuotojen kanssa.

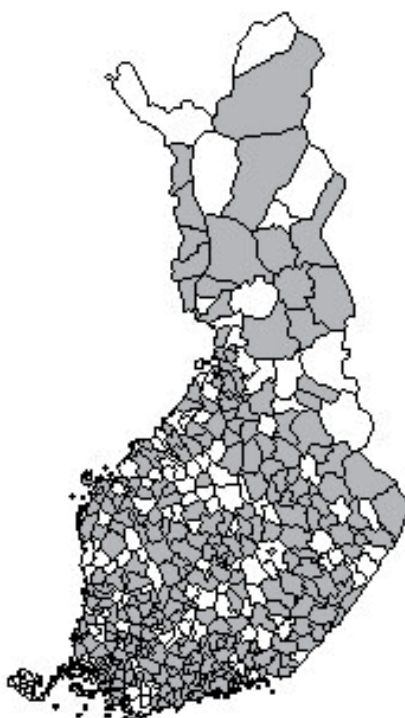

KUVIO 3. Vastaajien perhemuoto (%)

Vastausten sijoittuminen kuntakartalla

Vastauksia tuli kaikkiaan 285:stä Suomen kunnasta. Selvityksessä haluttiin tietää, miten vastaukset jakaantuivat valtakunnallisesti ja kunnittain. Luokittelua varten jaettiin kunnat väkiluvun mukaan kolmeen luokkaan.

⁴⁸ Tilastokeskus 31.12.2006.

KUVIO 4. Kyselyyn vastanneiden kotikuntien sijoittuminen kuntakartalla. Vastaukunnat tummennetulla pohjalla⁴⁹

Kuviossa on eritelty vastaajien jakautuminen kuntakartalla. Kuntakarttaa tarkasteltaessa voi todeta vastausten edustavan maamme eri maantieteellisiä kolkkia hyvinkin.

TAULUKKO 1. Kyselyyn vastanneet asuinkunnan väkiluvun mukaan eriteltyinä (%)

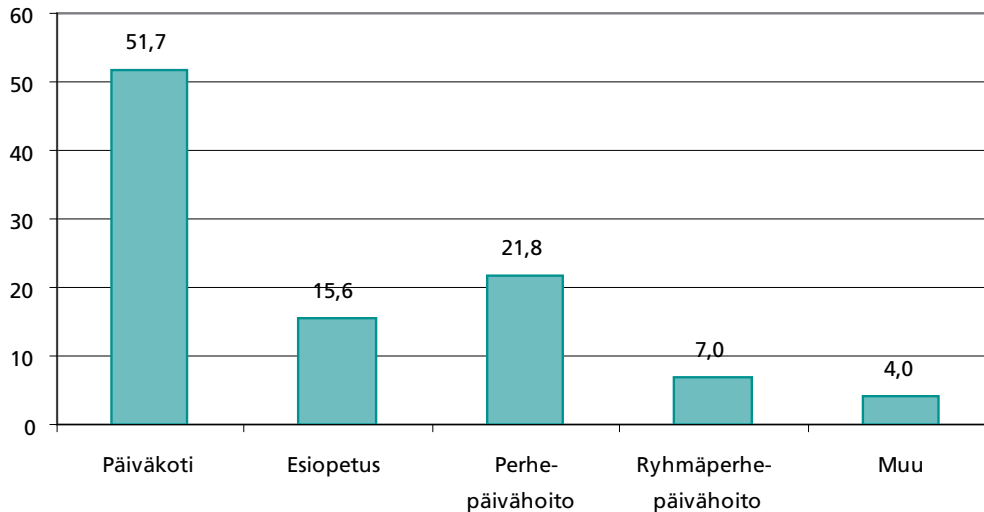
Kuntakoko	N	%
alle 10 000 asukasta	860	24,5
10 000–75 000 asukasta	1 496	42,7
yli 75 000 asukasta	1 149	32,8
Yhteensä	3 505	100,0

Taulukossa on eritelty vastaajat asuinkunnan mukaan. Määrällisesti eniten vastauksia tuli keski-suurista kunnista. Eniten vastauksia tuli seuraavista kunnista: Helsinki (5,4 %), Espoo (5,3 %), Vantaa (4,6 %), Tampere (4,4 %), Lahti (3,8 %), Oulu (3,1 %), Jyväskylä (2,9 %), Kaarina (2,8 %), Vaasa (2,6 %) ja Turku (1,8 %).

⁴⁹ Copyright. SPSS Finland.

Varhaiskasvatuspalvelujen käyttö

Vastaajia pyydettiin valitsemaan vastausvalikosta, mitä varhaiskasvatuspalveluja perhe käyttää. Heitä pyydettiin täyttämään kyselylomake vain yhden lapsen osalta, mikäli perheessä oli useita varhaiskasvatuspalveluja käyttäviä lapsia.

KUVIO 5. Vastaajat lapsen käyttämän varhaiskasvatuspalvelun mukaan eriteltynä (%)

Varhaiskasvatuspalvelujen käyttöä koskevat vastaukset osoittavat, että yli puolet kyselyyn vastanneista vastasivat päiväkotilasten osalta. Toiseksi eniten vastauksia oli perhepäivähoitolaisten huoltajilta ja seuraavaksi eniten esiopetuksessa olevien lasten huoltajilta Seitsemän prosenttia vastaajista oli sellaisia, joiden lapsi oli ryhmäperhepäivähoidossa. Muut varhaiskasvatuspalvelut -luokka sisältää ne vastaajat, joiden lapsi oli erilaisissa avoimissa palveluissa tai yksityisissä päiväkodeissa.

Ikäryhmittäin tarkasteltuna kyselyn vastaukset jakautuivat siten, että yli puolet vastaajista vastasi vuonna 2002–2004 syntyneen lapsen osalta. Noin neljäsosa vastasi vuonna 2005–2007 ja hieman vajaa viidennes vuonna 1999–2001 syntyneen lapsen osalta. Lapsen syntymävuoden mukaan kaikkein eniten vastauksia tuli vuonna 2003 syntyneiden eli tutkimushetkellä 4-vuotiaiden lasten osalta, joita oli noin viidesosa koko aineistosta.

Varhaiskasvatuspalvelujen toteutuminen

Vanhemmilta kysyttiin heidän tyytyväisyyttään varhaiskasvatuspalvelujen toteutumisesta useilla eri kysymyksillä. Heiltä tiedusteltiin, miten kunnan nykyiset palvelut vastaavat lapsen ja/tai perheen tarpeita, ovatko hoitoajat joustavia, toimivatko loma-ajan järjestelyt ja millaisia ovat kustannukset vastaajan mielestä. Kunnan varhaiskasvatuspalvelutarjontaan oltiin pääsääntöisesti tyytyväisiä. Lähes 80 prosenttia kuvasi tyytyväisyyttä kunnan nykyisiin päivähoitopalveluihin. Tyytyväisyyttä ilmaisivat erityisesti esiopetuksen piirissä olevien lasten vanhemmat (83,7 %).

Varhaiskasvatuspalvelun hoitoaikojen joustoihin oltiin myös pääsääntöisesti tyytyväisiä, 85,1 prosenttia oli täysin tai jokseenkin samaa mieltä hoitoaikojen riittävästä joustavuudesta. Hoitoaikojen joustojen koettiin toteutuvan parhaiten perhepäivähoidon piirissä, jossa 91,7 prosenttia vanhemmista oli jokseenkin tai täysin tyytyväisiä. Loma-aikojen osalta toteutuneisiin järjestelyihin

oltiin hyvin tasaisesti tyytyväisiä eri palvelujen osalta. Kriittisimmin edellä mainittuihin kysymyksiin suhtautuivat vastaajat ryhmässä muu varhaiskasvatuspalvelu. Tässä ryhmässä vanhempien tyytymättömyys kunnan nykyiseen palvelutarjontaan ja hoito- sekä loma-aikojen joustoihin on suurempaa kuin muiden palvelujen osalta.

Päivähoitopalveluiden kustannuksia piti kaksi kolmesta vastaajasta kohtuullisina. Tyytymättömyys varhaiskasvatuksen kustannuksiin oli suurempaa nuorilla vanhemmilla (39,6 %), sekä tarkasteltuna koulutustaustan mukaisesti koulutustaustaltaan perusasteen koulutuksen käyneillä (44,8 %). Ammattiaseman mukaisesti tarkasteltuna tyytymättömyys palvelujen kustannuksiin oli suurinta työntekijöillä (44,8 %).

Vanhemmilta tiedusteltiin osana palvelujen toteutumista myös miten tyytyväisiä he olivat henkilöstön ammattitaitoon sekä henkilökunnan riittävyyteen varhaiskasvatuspalveluissa.

TAULUKKO 2. Vastaajien mielipide henkilökunnan ammattitaidosta varhaiskasvatuspalvelun mukaan luokiteltuna (%)

		Henkilökunta on ammattitaitoista			
		Samaa mieltä	Eri mieltä	Ei osaa sanoa	Yhteensä
Varhaiskasvatuspalvelu	Päiväkoti	90,5	9,1	0,4	100,0
	Esiopetus	90,9	8,2	0,9	100,0
	Perhepäivähoito	92,0	7,5	0,5	100,0
	Ryhmäperhepäivähoito	83,8	15,8	0,4	100,0
	Muu	85,1	13,5	1,4	100,0

$p < .01$

$N = 3\ 529$

Kyselyyn vastanneet vanhemmat viestivät selkeää luottamusta varhaiskasvatuksen henkilöstön ammattitaitoon. Kokonaisuudessaan tyytyväisyysprosentti nousi yli 90 prosentin. Perhepäivähoidossa olevien lasten vanhemmat olivat ryhmäperhepäivähoidossa olevien lasten vanhempia tyytyväisempiä perhepäivähoidon henkilöstön ammattitaitoon. Tyytyväisyyden suhteen havaittiin siis tilastollisesti merkitseviä eroja eri hoitomuotojen välillä siten, että erityisesti ryhmäperhepäivähoidossa olevien lasten vanhemmat olivat eri mieltä kysymyksessä esitetyn väittämän kanssa. Ryhmäperhepäivähoito on kunnan osoittamissa kodinomaisissa tiloissa toteutettava päivähoitomuoto, jossa kaksi hoitajaa voi hoitaa yhdessä kahdeksaa lasta ja kahta osapäiväistä esiopetukseen osallistuvaa lasta tai pientä koululaista (päivähoitoasetus 8 § (30.3.2000/329). Erityisistä syistä ja paikalliset olosuhteet huomioon ottaen voi ryhmäperhepäivähoidossa myös kolme hoitajaa hoitaa samanaikaisesti enintään 12 lasta. Mikäli ryhmässä työskentelee kolme hoitajaa, on yhdellä heistä oltava lähihoitajan tai vastaava koulutus (21.8.1992/806)⁵⁰. Päiväkodeissa ja esiopetuksessa henkilöstön koulutustaso on korkeampi, mikä heijastunee vanhempien arviointeihin. Tässä ei oteta kuitenkaan kantaa siihen, osaako ryhmäperhepäivähoidon työntekijä työnsä hyvin, onko hän lapsille hyvä ja empaattinen hoitaja ja luo turvallisen ilmapiirin. Ammattitaidon käsite on laajempi ja sisältää myös koulutuksellisen taustan.

Henkilökunnan ammattitaidon arvioinnin lisäksi haluttiin tietää, miten vanhemmat arvioivat henkilöstön riittävyyttä varhaiskasvatuspalveluissa.

⁵⁰ Asetus lasten päivähoidosta 16.3.1973/239, 8 §.

TAULUKKO 3. Vastaajien mielipide henkilöstön riittävydestä varhaiskasvatuspalvelun mukaan luokiteltuna (%)

		Henkilöstöä on riittävästi			Yhteensä
		Samaa mieltä	Eri mieltä	Ei osaa sanoa	
Varhaiskasvatuspalvelu	Päiväkoti	49,2	48,7	2,1	100,0
	Esiopetus	59,6	36,6	3,8	100,0
	Perhepäivähoito	51,8	42,9	5,3	100,0
	Ryhmäperhepäivähoito	61,1	37,2	1,7	100,0
	Muu	55,7	37,1	7,2	100,0

p < .001

N = 3 532

Henkilöstön määrä koettiin vanhempien taholta riittämättömäksi. 44,4 prosenttia kaikista vastaajista oli eri mieltä tai täysin eri mieltä väitteestä, että henkilöstöä on riittävästi. Suurinta tyytymättömyyttä henkilöstön riittävyteen oli päiväkodissa olevien lasten osalta vastanneiden keskuudessa. Heistä liki puolet oli eri mieltä väitteen kanssa. Esiopetuksen piirissä olevien lasten vanhemmat olivat vähiten kriittisiä henkilöstötilanteeseen. Perhepäivähoitoa ja ryhmäperhepäivähoitoa tämän kysymyksen osalta erikseen tarkasteltaessa voidaan huomata, että tyytymättömyys on suurempaa perhepäivähoidon osalta, joka kertonee osaltaan siitä, että turvauduttaessa varahoitoon, joutuu perhe viemään lapsensa myös pois tutusta paikasta kokonaan toiseen ympäristöön hoidettavaksi. Erot ryhmien välillä olivat tilastollisesti erittäin merkitseviä.

Vanhemmilta tiedusteltiin, mikä on heidän mielestään laadukasta varhaiskasvatusta. Vanhempien kirjoittamissa kommentteissa tuli esille esimerkiksi seuraavia seikkoja:

Perushoittoon on panostettu: hyvää ruokaa, ulkoilua, lepoa... Vapaata leikkiaikaa riittävästi ja välineet siihen. Hyvä työilmapiiri aikuisten kesken heijastuu ryhmään. Koskaan lasta ei ole ollut aamulla vastaanottamassa täysin vieraat ihmiset. Päiväkodissamme on tapana liikkua lähimetsässä ja tätä arvostan kovasti. Aikuiset huomioivat todella hyvin lapsia. Keskustelu aikuisten välillä keskeytetään, kun lapsella on asiaa.

Se, että lastani hoitavat alan koulutuksen saaneet henkilöt ryhmän suhdelukujen puitteissa. Se, että jokaiselle lapselle tehdään yhteistyössä vanhempien kanssa oma Vasu ja sen tavoitteiden ja vanhemmilta tulleiden toiveiden suuntaisesti toimitaan. Se, että toiminta on tavoitteellisesti suunniteltua lasten tarpeet huomioiden ja leikkipainotteisesti.

Yksilöllinen huomiointi, toiminta perustuu varhaiskasvatussuunnitelmaan, lapsia kuunnellaan ja otetaan huomioon toiminnan suunnittelussa, koulutettua henkilöstöä on riittävästi, ilmapiiri päiväkodissa on avoin ja iloinen, lapsi tykkää olla siellä!

Koulutettu ja lapsista oikeasti välittävä henkilöstö – hyvin suunniteltu ja monipuolinen toiminta – mahdollisuus kuulua vertaisryhmään ja oppia uutta yhdessä muiden kanssa – pieni päiväkotikoti, kaikki tuntevat kaikki ja ovat yhteisesti vastuussa kaikesta – sopivan kokoinen ryhmä, max. 20 lasta – johtaja, joka on kiinnostunut hallinnollisen työn lisäksi päiväkotinsa pedagogisesta johtamisesta ja henkilöstönsä hyvinvoinnista – erityislastentarhanopettajan ammattitaito käytössä tarvittaessa.

Koulutettu ja motivoitunut henkilökunta – pieni päiväkotikoti – sopivan kokoinen ryhmä (15 lasta) – kodikas päiväkotirakennus – mahtava piha-alue – hyvin suunniteltu ja toteutettu toiminta, ei liikaa mitään vaan juuri sopivasti ja hyvin tehtynä! – johtaja, joka on kiinnostunut päiväkotinsa pedagogisesta johtamisesta ja henkilöstönsä jaksamisesta – avoin ja rehellinen yhteistyö – ONNELLINEN JA ILOINEN LAPSI

Lapsi pystytään päivittäin huomioimaan omana yksilönä, tähän tarvitaan riittävästi henkilökuntaa ja sijaisjärjestelyt toimiviksi. Aikaa jutella kuulumisista arkielämässä. Kodin-omaisuus, tilaa ja rauhaa pitkäkestoiselle leikille, jota aikuiset seuraavat ja dokumentoivat. Monipuolinen, virikkeellinen, oppimaan houkutteleva ympäristö.

Lapselle ollaan läsnä niin hyvinä kuin pahoina hetkinä. Lapsi tuntee että häntä kuullaan ja hänestä välitetään. Lapsi kokee olevansa tärkeä juuri sellaisena kuin hän on, omana itsenään ja häntä tuetaan kaikin tavoin olemaan oma itsensä, eikä pyritä muokkaamaan lasta sellaiseksi kuin me aikuiset haluaisimme.

Vanhemmat kuvasivat vastauksissaan miten tärkeää on, että henkilöstö osaa asiansa ja on hyvin koulutettua. Vastauksista heijastuu myös miten merkittävää on lapsen yksilöllisyys. He kuvasivat yksilöllisyyttä lapsiin kohdistuvana henkilökohtaisena huomiointina, mutta myös tavallisena ko-dintuntuisena olemisena, jossa on aikaa kuunnella ja kohdata lapsi. Hyvä varhaiskasvatus tukee lapsen omaa persoonallisuutta ja ainutlaatuisuutta.

Vanhemmilta saatiin myös kommentteja siitä, mikä ei ole laadukasta varhaiskasvatusta:

Henkilöstön kiire ja väsyminen, joka myös vanhemmille ääneen sanotaan. Epämääräinen päivärakenne, lapselle haluaisin sanoa ”tänään on musiikkituokio” tms. ennakoida hänelle jo kotona mitä on tiedossa, mutta tällaista ohjelmaa ei ole. Vastaanotto aamuisin voisi olla lasta huomioivaa, mukaan ottavaa ja tekemiseen ohjaavaa. Ryhmä on levällään monessa tilassa.

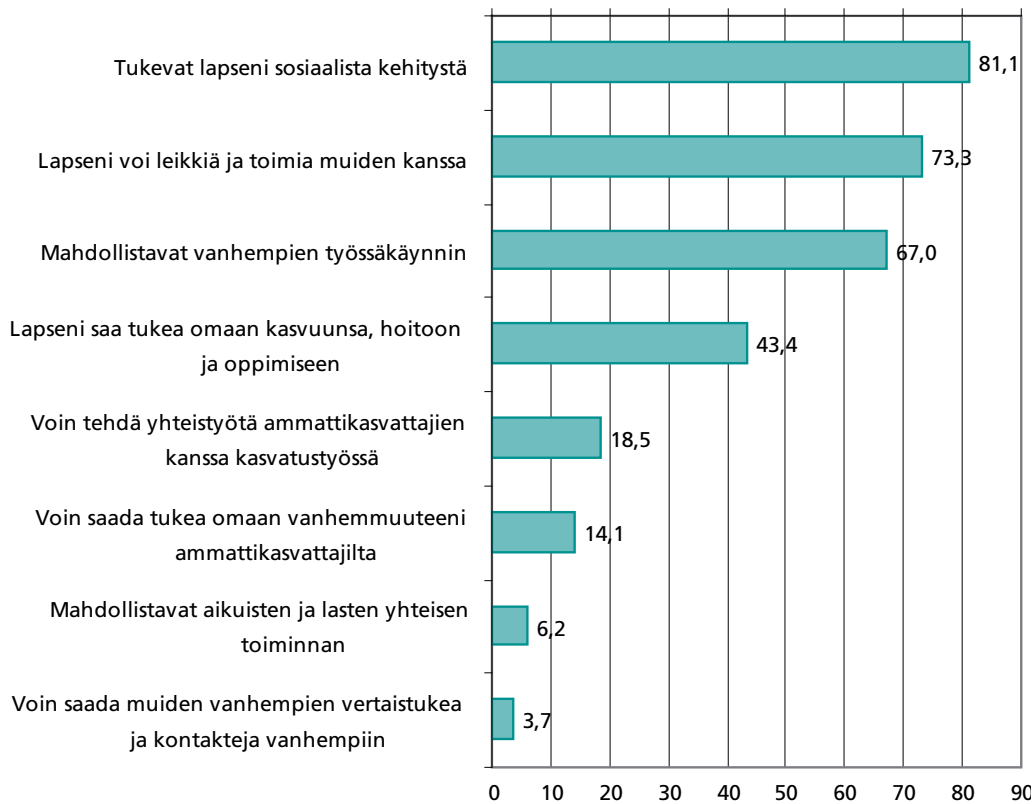
Liian suuret lapsiryhmät ja pienet tilat. Olen nähnyt, että samoissa tiloissa, missä ennen oli 12 lasta on nyt 23.

Huomaan, että henkilökuntaa ei ole aina riittävästi lastenmäärään nähden. Ryhmässä, jossa lapseni käy esikoulua on 4- ja 5-vuotiaita ja tuntuu, että heidän paimentaminen vie usein liikaakin henkilökunnan aikaa. Huolestuttaa, että esikouluopetus kärsii tästä.

Kaiken kaikkiaan vastauksissa kuvattiin puitetekijöiden merkitystä: henkilökunnan riittävyttä suhteessa lapsiryhmään, tiloja sekä pedagogista suunnittelua. Monet vanhemmat kirjoittivat, että nämä tekijät voivat vaikeuttaa laadun toteutumista varhaiskasvatuksessa, mutta että oman lapseni päivähoitossa hyvä laatu kyllä toteutuu. Osa vastauksista liittyi siis vanhempien oletuksiin siitä, millaiset tekijät voivat radikaalisti huonontaa laatua. Myös omakohtaisia huonoja kokemuksia heijastui osassa vastauksista.

Varhaiskasvatuspalvelujen tärkeys

Kyselyssä selvitettiin myös sitä, mitkä ovat vastaajien mielestä tärkeimmät seikat, jotka määrittävät varhaiskasvatuspalvelujen tärkeyttä. Kyselylomakkeessa vastaajia pyydettiin valitsemaan enintään kolme merkityksellisintä perustelua sille, miksi varhaiskasvatuspalvelut ovat tärkeitä. Kysymyksessä annettiin eri perustelua kuten hoito vanhempien työssäkäynnin aikana, lasten sosiaalinen kehitys ja toiminta toisten lasten kanssa, lapsen kehityksen tukeminen, vertaistuki ja kontaktit toisten vanhempien kanssa sekä yhteistyö ammattikasvattajien kanssa.

KUVIO 6. Varhaiskasvatuspalvelujen tärkeys vastaajien arviointien mukaan

Suurin osa vanhemmista nimesi tärkeäksi perusteluksi varhaiskasvatuspalveluille lapsen sosiaalisen kehityksen tuen, jonka nämä palvelut tarjoavat. Seuraavaksi eniten mainintoja sai lapsen mahdollisuus leikkiin ja toimimiseen vertaistensa kanssa. Nämä vastaukset kertovat sosiaalisen ja vertaistuen merkityksestä vanhempien arvioinneissa. Tässä kohtaa on huomioitava, että kyselyyn vastanneiden perheistä noin 76 prosentissa oli joko yksi tai kaksi lasta. Varhaiskasvatuspalvelujen perustelu vanhempien työssäkäynnin mahdollistajana tuli kyselyssä vasta kolmannelle sijalle.

Lapsen hoidolliset, kasvatukselliset ja oppimiseen liittyvät varhaiskasvatuksen painotukset oli valintana liki puolella vanhemmista. Monelle vanhemmalle myös yhteistyö ammattikasvattajien kanssa, sekä ammattikasvattajien tarjoama vanhemmuuden tuki oli merkityksellistä.

Vaihtoehdot, joissa oli valintana joko aikuisten ja lasten yhteisen toiminnan mahdollistuminen tai muiden vanhempien vertaistuen ja kontaktien mahdollistuminen jäivät vähälle. Tämä selittyy osin sillä, että vastauksia tuli suhteellisen vähän avointen varhaiskasvatuspalvelujen piiristä, joiden luonteeseen tämän tyyppinen toiminta perinteisesti on enemmän kuulunut. Vastauksia näihin vaihtoehtoihin tuli kuitenkin selkeästi enemmän kuin vastaajia, jotka pääsääntöisesti olivat avointen palvelujen käyttäjiä. Jonkin verran tarvetta myös tämän tyyppiseen tukeen on varhaiskasvatuspalveluja käyttävillä vanhemmilla.

Varhaiskasvatuksen toimintaympäristö

Vanhemmat arvioivat varhaiskasvatuksen toimintaympäristöä, jolla tarkoitettiin esimerkiksi leikkitiloja sisällä ja ulkona, viihtymistä yleensä sekä sisällöllisiä kysymyksiä kuten leikkiä, liikkumista, taiteellista kokemista ja asioiden tutkiskelua. Vanhemmat ilmaisivat tyytyväisyyttä

päivähoidon toimintaympäristöön kaiken kaikkiaan. Ainoastaan ulkotilojen asianmukaisuus ja turvallisuus eivät saaneet yhtä hyviä arvioita kuin muut toimintaympäristöön liittyvät tekijät. Noin 26 prosenttia päiväkotilasten vanhemmista oli eri mieltä väitteestä, että toimintaan suunnitellut ulkotilat ovat asianmukaisia ja turvallisia. Myös lapsen viihtyvyyttä arvioitiin ja tulosten mukaan erityisesti perhepäivähoidossa olevien lasten vanhemmat olivat samaa mieltä väitteen kanssa, että lapseni viihtyy päivähoitossa. Noin 73 prosenttia perhepäivähoidossa olevien lasten vanhemmista oli täysin samaa mieltä väitteen kanssa. Tulosten mukaan erityisesti aivan pienempien perhepäivähoitolaisten vanhemmat ilmaisivat enemmän tyytyväisyyttä kuin isompien lasten vanhemmat. Vastaavat luvut olivat päiväkodissa noin 61 prosenttia ja esiopetuksessa 63 prosenttia. Tosin, kun mukaan otettiin myös samaa mieltä -vaihtoehto, tyytyväisyys oli kaikissa päivähoitomuodoissa suurin piirtein samaa luokkaa eli noin 94 prosenttia vastaajista oli väitteen kanssa täysin samaa mieltä tai samaa mieltä.

Kaikista toimintaympäristöä koskevista kysymyksistä muodostettiin kolme tyytyväisyysindeksiä, jotka tehtyjen analyysien mukaan ryhmittivät kolmeksi kokonaisuudeksi. Nämä kokonaisuudet ovat: tyytyväisyys toimintaympäristön välineistöön ja tiloihin, tyytyväisyys lapsen varhaiskasvatuspalvelussa viihtymiseen, hoitoon ja huolenpitoon sekä tyytyväisyys päivähoiton sisältöön ja pedagogiikkaan. Tyytyväisyysindeksit ristiintaulukoitiin vastaajan iän, koulutus- ja ammattitaustan, varhaiskasvatuspalveluiden sekä kuntakoon mukaan.

TAULUKKO 4. Vastaajien tyytyväisyyttä kuvaavat summamuuttujat vastaajan iän mukaan luokiteltuina (1 = täysin tyytyväinen ... 4 = täysin tyytymätön)

	Alle 30-vuotiaat	30-39-vuotiaat	Yli 40-vuotiaat	N
Tyytyväisyys välineisiin ja tiloihin ***	1,79	1,94	2,04	3 477
Tyytyväisyys lapsen viihtymiseen, hoitoon ja huolenpitoon **	1,4	1,48	1,52	3 505
Tyytyväisyys sisältöön ja pedagogiikkaan **	1,58	1,68	1,76	2 958

* $p < .05$, ** $p < .01$, *** $p < .001$

Viihtyminen ja tyytyväisyys varhaiskasvatuspalveluihin oli suurinta nuorten vanhempien vastauksissa kaikissa summamuuttujissa eli suhteessa tiloihin ja välineisiin, lapsen viihtymiseen sekä sisältöön ja pedagogiikkaan. Kun siirrytään vastaajien vanhempiin ikäryhmiin, niin erityisesti tyytymättömyys varhaiskasvatuksen tiloihin ja välineisiin kasvaa.

TAULUKKO 5. Vastaajien tyytyväisyyttä kuvaavat summamuuttujat vastaajan koulutustaustan mukaan luokiteltuna (1 = täysin tyytyväinen ... 4 = täysin tyytymätön)

	Perusaste	Keskiaste	Korkea-aste	N
Tyytyväisyys välineisiin ja tiloihin ***	1,85	1,90	1,96	3 460
Tyytyväisyys lapsen viihtymiseen, hoitoon ja huolenpitoon **	1,41	1,43	1,50	3 484
Tyytyväisyys sisältöön ja pedagogiikkaan **	1,59	1,65	1,71	2 939

* $p < .05$, ** $p < .01$, *** $p < .001$

Koulutustason mukaan korkeammin koulutetut olivat tyytymättömpiä sisältöön ja pedagogiikkaan kuin alemman koulutustason vastaajat. Kuitenkin tyytyväisyysaste oli verraten hyvä kokonaisuutena tarkasteltuna.

TAULUKKO 6. Vastaajien tyytyväisyyttä kuvaavat summamuuttujat lapsen käyttämän varhaiskasvatuspalvelun mukaan luokiteltuna (1 = täysin tyytyväinen ... 4 = täysin tyytymätön)

	Päiväkoti	Esiopetus	Perhepäivähoito	Ryhmäperhepäivähoito	Muu	N
Tyytyväisyys välineisiin ja tiloihin ***	1,96	2,00	1,71	2,18	1,99	3 477
Tyytyväisyys lapsen viihtymiseen, hoitoon ja huolenpitoon **	1,52	1,49	1,30	1,49	1,55	3 505
Tyytyväisyys sisältöön ja pedagogiikkaan **	1,70	1,67	1,56	1,83	1,76	2 955

* p < .05, ** p < .01, *** p < .001

Lapsen viihtymisen ja hoidon suhteen merkittäviä eroja eri varhaiskasvatuspalveluja käyttävien ryhmien välillä ei ollut, vaikka pieni ero havaittiin sen suhteen, että perhepäivähoitolasten vanhemmat olivat tyytyväisimpiä lapsensa viihtymiseen ja hoitoon. Sisällön ja pedagogiikan suhteen palvelut olivat myös verraten tasavertaisia. Tyytyväisyys vanhempien arviointien mukaan oli suurinta perhepäivähoidossa. Tyytymättömyys välineisiin ja tiloihin oli puolestaan ryhmäperhepäivähoidossa korkeinta. Arvioinneissa tulisi ottaa huomioon myös lapsen ikä, koska oletettavasti perhepäivähoitolapset olivat nuorimpia ja aikaisemmissa tutkimuksissa on havaittu vanhempien arvostavan pienten lasten hoidossa ja kasvatuksessa erityisesti perhepäivähoitoa⁵¹.

TAULUKKO 7. Vastaajien tyytyväisyyttä kuvaavat summamuuttujat vastaajan asuinkunnan väkiluvun mukaan luokiteltuna (1 = täysin tyytyväinen ... 4 = täysin tyytymätön)

	Pieni kunta (alle 10 000)	Keskisuuri kunta (10 000–75 000)	Suuri kunta (yli 75 000)	N
Tyytyväisyys välineisiin ja tiloihin ***	1,94	1,87	1,99	3 433
Tyytyväisyys lapsen viihtymiseen, hoitoon ja huolenpitoon **	1,45	1,42	1,54	3 457
Tyytyväisyys sisältöön ja pedagogiikkaan **	1,69	1,61	1,75	2 919

* p < .05, ** p < .01, *** p < .001

Keskisuurissa kunnissa tyytyväisyys kaikissa indekseissä oli suurinta. Seuraavaksi olivat pienet kunnat ja suurimmissa tyytymättömyyttä oli eniten, varsinkin suhteessa välineisiin ja tiloihin varhaiskasvatuksessa.

Yhteenvedon tyytyväisyydestä ja siihen liittyvistä tekijöistä voidaan todeta, että vanhemmat olivat aika tyytyväisiä sekä lapsen viihtymiseen päivähoitossa, pedagogiikkaan että välineistöön. Taustatekijöiden mukaan eriteltyinä havaittiin kuitenkin joitakin eroja ryhmien välillä. Tyytyväisyys sisältöön ja pedagogiikkaan oli verraten korkea esiopetuksessa ja perhepäivähoidossa. Kuntien koon mukaan tarkasteltuna tyytyväisyys on suurinta keskisuurissa kunnissa, seuraavaksi

51 Parrila 2002.

korkeinta pienissä kunnissa ja kolmantena suurissa kunnissa. Vanhempien koulutustasolla näytti olevan yhteys tyytyväisyyskokemuksiin. Suhteessa ulkoisiin puitteisiin kuten tiloihin ja välineisiin, korkea-asteen koulutuksen käyneet vanhemmat olivat tyytymättömämpiä kuin keski- tai perusasteen koulutuksen omaavat vanhemmat.

Yhteistyö ja tiedottaminen varhaiskasvatuksessa

Tiedottaminen varhaiskasvatuksessa

Kyselyssä tiedon saantiin liittyviä seikkoja kysyttiin vastaajilta kahdella tasolla, jotka liittyvät toisaalta oman lapsen päivähoitoon ja toisaalta kunnan tiedottamiseen. Ensinnäkin väittämällä selvitettiin mielipiteitä siitä, ovatko vastaajat saaneet riittävästi tietoa lapsensa päivähoitopalveluista ja kunnan varhaiskasvatusasioista sekä tapahtumista. Toiseksi pyydettiin vanhempia arvioimaan, saavatko he riittävästi tietoa siitä mitä heidän lapsensa hoitopäivän aikana tapahtuu.

TAULUKKO 8. Päivähoitopalveluita koskevan tiedonsaannin riittävyys varhaiskasvatuspalvelun mukaan luokiteltuna (%)

		Saan riittävästi tietoa lapseni päivähoitopalveluista			
		Samaa mieltä	Eri mieltä	Ei osaa sanoa	Yhteensä
Varhaiskasvatuspalvelu	Päiväkoti	87,2	12,6	0,2	100,0
	Esiopetus	86,6	12,9	0,5	100,0
	Perhepäivähoito	87,8	11,7	0,5	100,0
	Ryhmäperhepäivähoito	85,4	14,6	0,0	100,0
	Muu	71,6	27,0	1,4	100,0

$p < .001$

$N = 3\ 535$

Taulukkoa varten yhdistettiin täysin samaa mieltä ja samaa mieltä -vastausvaihtoehdot sekä täysin eri mieltä ja eri mieltä -vastausvaihtoehdot siten, että muuttujasta tuli kolmiluokkainen. Vastaajien näkemyksenä oli, että he ovat saaneet pääasiassa riittävästi tietoa päivähoitopalveluista. Varhaiskasvatuspalvelun mukaan tarkasteltuna yli neljä viidesosaa vastaajista oli joko täysin tai jokseenkin samaa mieltä siitä, että he ovat saaneet riittävästi tietoa. Kun tarkasteltiin vastauksia sen suhteen, kuinka moni oli väitteen kanssa täysin samaa mieltä, havaittiin että päiväkodissa olevien lasten huoltajista noin 38 prosenttia, perhepäivähoidossa olevien lasten vanhemmista noin 45 prosenttia ja ryhmäperhepäivähoidossa olevien lasten vanhemmista noin 32 prosenttia vastasi olevansa täysin samaa mieltä siitä, että he saivat riittävästi tietoa lapsen hoitopäivän tapahtumista.

TAULUKKO 9. Tiedonsaanti kunnan ajankohtaisista varhaiskasvatusasioista ja tapahtumista (%)

		Saan riittävästi tietoa kuntamme ajankohtaisista varhaiskasvatusasioista ja tapahtumista			
		Samaa mieltä	Eri mieltä	Ei osaa sanoa	Yhteensä
Varhaiskasvatuspalvelu	Päiväkoti	50,2	47,6	2,1	99,9
	Esiopetus	54,1	43,9	2,0	100,0
	Perhepäivähoito	51,1	46,2	2,7	100,0
	Ryhmäperhepäivähoito	44,9	52,7	2,4	100,0
	Muu	40,9	53,5	5,6	100,0

p < .001

N = 3 530

Vastaajien suhtautuminen kunnan tiedottamiseen varhaiskasvatuspalveluista ja tapahtumista oli kriittisempää kuin päivähoitopäivän aikana tapahtuvaan tiedon saamiseen. Kunnan tiedottamiseen tyytyväisiä oli vain noin puolet vastaajista. Tyytyväisiä kunnan tiedottamiseen oli hieman muita useammin ne vastaajat, joiden lapsi oli esiopetuksessa.

TAULUKKO 10. Tiedonsaanti kunnan ajankohtaisista varhaiskasvatusasioista ja tapahtumista kuntakoon mukaan luokiteltuna (%)

		Saan riittävästi tietoa kuntamme ajankohtaisista varhaiskasvatusasioista ja tapahtumista			
		Samaa mieltä	Eri mieltä	Ei osaa sanoa	Yhteensä
Kunnan väkiluku	alle 10 000	56,2	41,8	2,0	100,0
	10 000–75 000	53,5	44,3	2,2	100,0
	yli 75 000	42,0	54,9	3,1	100,0

p < .001

N = 3 485

Taulukossa on tarkasteltu kunnan tiedottamista kuntakoon mukaan. Muita useammin riittävästi tietoa kokevat saavansa erityisesti pienissä kunnissa asuvat. Tämän jaottelun perusteella vaikuttaisi siltä, että mitä suurempi kunta, sitä tyytymättömmimpiä ovat vastaajat kunnassa saatavaan varhaiskasvatuspalveluja koskevaan tietoon.

TAULUKKO 11. Tiedonsaanti lapsen hoitopäivän aikaisista tapahtumista varhaiskasvatuspalvelun mukaan luokiteltuna (%)

		Saan tietoa siitä, mitä lapseni hoitopäivän aikana tapahtuu			
		Riittävästi	Riittämättömästi	Ei osaa sanoa	Yhteensä
Varhaiskasvatuspalvelu	Päiväkoti	77,0	22,6	0,4	100,0
	Esiopetus	75,2	24,1	0,7	100,0
	Perhepäivähoito	88,9	10,6	0,5	100,0
	Ryhmäperhepäivähoito	78,9	20,7	0,4	100,0
	Muu	70,1	23,4	6,6	100,1

p < .001

N = 3 529

Taulukossa on tarkasteltu vastausten jakautumista kysymykseen, jolla selvitettiin sitä saavatko vastaajat mielestään riittävästi tietoa siitä mitä lapsen hoitopäivän aikana tapahtuu. Riittävyysmuuttujassa on yhdistetty täysin riittävästi ja jokseenkin riittävästi -vastausvaihtoehdot ja jokseenkin riittämättömästi ja ei lainkaan -vastausvaihtoehdot ja näistä on muodostettu uusi kolmiluokkainen muuttuja. Kaiken kaikkiaan vanhemmat kokivat saavansa riittävästi tietoa siitä, mitä lapsen päivähoitopäivän aikana tapahtuu. Kuitenkin esiopetuksessa, päiväkodissa ja muissa palveluissa olevien lasten vanhemmista noin viidennes koki saavansa riittämättömästi tietoa lapsen päivän kulusta. Tässä suhteessa vanhemmilla on hyvin erilaisia odotuksia ja toiveita, ja sillä on vaikutuksensa tyytyväisyyteen.

Yhteistyö varhaiskasvatuksen henkilöstön ja vanhempien välillä

Perheen ja päivähoiton henkilökunnan välisen yhteistyöhön liittyviä seikkoja kartoitettiin sekä yhteistyön merkitykseen että varhaiskasvatussuunnitelmien laatimiseen liittyvillä kysymyksillä. Vastaajat pitivät yhteistyötä erittäin tärkeänä. Kaikista vastaajista noin 95 prosenttia oli sitä mieltä, että perheen ja päivähoiton henkilökunnan välinen yhteistyö on erittäin tärkeää ja hieman alle viisi prosenttia sitä mieltä, että se on jokseenkin tärkeää.

Varhaiskasvatussuunnitelmien tekemistä yhdessä pidettiin joko tärkeänä tai erittäin tärkeänä noin 95 prosentissa kaikista vastauksista. Varhaiskasvatussuunnitelmien käytänteitä selvitettiin kysymällä vastaajilta ensinnäkin sitä, voivatko he mielestään käydä varhaiskasvatushenkilöstön kanssa lapsen yksilölliseen varhaiskasvatussuunnitelmaan liittyviä hoito- ja kasvatuskeskusteluja.

TAULUKKO 12. Varhaiskasvatussuunnitelmaan liittyvien hoito- ja kasvatuskeskustelujen riittävyys varhaiskasvatuspalvelun mukaan luokiteltuna (%)

		Voin käydä varhaiskasvatushenkilöstön kanssa lapsen yksilölliseen Vasuun liittyviä hoito- ja kasvatuskeskusteluja			
		Riittävästi	Riittämättömästi	Ei osaa sanoa	Yhteensä
Varhaiskasvatuspalvelu	Päiväkoti	85,8	11,5	2,7	100,0
	Esiopetus	86,4	10,7	2,9	100,0
	Perhepäivähoito	76,2	17,4	6,4	100,0
	Ryhmäperhepäivähoito	73,3	21,0	5,7	100,0
	Muu	55,0	26,9	18,1	100,0

$p < .001$

N = 3 531

Varhaiskasvatussuunnitelmaan liittyviä henkilökunnan ja vanhempien yhteisiä keskusteluja on useimmin riittävästi esiopetuksessa olevien lasten vanhempien mielestä. Ryhmäperhepäivähoitossa ja muissa varhaiskasvatuspalveluissa olevien lasten vanhemmat arvioivat muita useammin, että keskusteluja on riittämättömästi. Ryhmän *muu* kohdalla jotain keskustelun riittävydestä kertoo varmasti vastausten jakaantuminen, sillä näistä vastaajista lähes viidennes ei osannut sanoa onko keskusteluja riittävästi.

TAULUKKO 13. Mahdollisuus vaikuttaa lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaan varhaiskasvatuspalvelun mukaan luokiteltuna (%)

		Voin vaikuttaa lapseni varhaiskasvatussuunnitelmaan (tulen kuulluksi)			
		Riittävästi	Riittämättömästi	Ei osaa sanoa	Yhteensä
Varhaiskasvatuspalvelu	Päiväkoti	84,0	12,2	38,8	100,0
	Esiopetus	82,4	12,4	5,3	100,1
	Perhepäivähoito	80,1	13,9	6,0	100,0
	Ryhmäperhepäivähoito	72,8	21,1	6,1	100,0
	Muu	63,8	19,5	16,7	100,0

p < .001

N = 3 526

Kysyttäessä vastaajilta, voivatko he mielestään vaikuttaa lapsensa varhaiskasvatussuunnitelmaan ja kuunnellaanko heidän mielipidettään, olivat vastaukset hyvin samansuuntaisia. Vastaajien tyytyväisyyttä yhteistyöhön selvitettiin myös kysymällä sitä, voiko vastaaja halutessaan tulla mukaan lapsensa ryhmän tai kerhon toimintaan. Kaikista vastaajista alle puolet oli sitä mieltä, että he voivat osallistua täysin tai jokseenkin riittävästi lapsensa ryhmän tai kerhon toimintaan. Tässä kohtaa ryhmään *muu* kuuluvat olivat muita useammin sitä mieltä, että he voivat osallistua riittävästi. Myös ne vastaajat, joiden lapsi on esiopetuksessa tai perhepäivähoidossa vastasivat, että he voivat riittävästi osallistua lapsensa ryhmän toimintaan, kun taas ryhmäperhepäivähoidossa olevien lasten vanhemmat arvioivat tätä mahdollisuutta riittämättömäksi.

Vanhempien avoimissa vastauksissa yhteistyöhön liittyviä seikkoja tarkasteltaessa nousi yleisesti esiin, että vastaajat kokevat yhteistyön pääasiassa toimivaksi. Vanhempien kirjoittamissa vastauksissa eriteltiin monipuolisesti yhteistyötarpeita. Tyytyväisyys tuli esille, mutta myös kehittämistarpeita, jotka liittyivät erityisesti keskustelujen säännöllisyyteen sekä erilaisiin yhteistyömuotojen kehittämisiin. Vanhemmat korostivat, että henkilöstöllä tulee olla kommunikointi- ja vuorovaikutustaitoja vanhempien yhteistyöhön. Toivottiin myös, että aikaa ja rauhaa löytyisi keskusteluille, koska usein lasta haettaessa omahoitaja ei ole paikalla tai välttämättä edes oman ryhmän hoitaja.

”Rauhallisia keskustelutuokioita voisi olla enemmän, arviota toteutuvatko suunnitelmat.”

Keskusteluja toivottiin puolivuositain useissa vastauksissa ja toivottiin, että henkilökuntaa olisi riittävästi, jotta tämäntyyppiset hyvät pedagogiset käytännöt voitaisiin toteuttaa. Vastauksissa mainittiin myös hyvät kokemukset omahoitaja-järjestelmästä, jota on päiväkodeissa toteutettu. Avoimuuteen rohkaistiin:

”Avoin keskustelu puolin ja toisin. Rehellisesti ikävistäkin asioista, mutta muistaen kannustava ja yhteistyöhön tukeva ilmapiiri.”

Varhaiskasvatussuunnitelmakeskusteluja toivottiin aika alussa, jotta yhteistyö lähtee hyvin käyntiin. Vanhemmilta tuli myös paljon ehdotuksia yhteistyöhön. Ne voitiin luokitella toisaalta erilaisiksi ”sähköisiksi” tiedottamisen keinoiksi ja toisaalta aktiviteetti-yhteistyöksi. Sähköinen tiedottaminen kirvoitti paljon ehdotuksia:

”Siirretään kasvunkansioon lomakepohjat, joita on keskusteluissa täytetty ja lisäksi mukaan erillinen vanhempien sarake. Henkilökunnan sarake, johon päätökset kirjataan ja vuosittain päivitetään.” *”Digitaalinen kasvunkansio on loistava viestintäväline.”* *”Reissuvihkoja, mobiilimuksuja, sähköpostitiedotteita sopivasti, vaikka tiedän, että se aika on pois lapsen henkilökohtaisesta huomiosta...”*

Aktiviteettiyhdistyö kiinnostaa oletettavasti muissakin suhteissa aktiivisia ja sosiaalisia perheitä. Toivottiin juhlia, grilli-iltoja, alustuksia, tapaamisia muiden vanhempien kanssa.

”Olisi mukavampi osallistua useisiin minivanhempainiltoihin kuin yhteen megapitkään iltaan ja olla seuraavana päivänä poikki pitkän päivän vuoksi.”

Sähköpostitiedotteita kaivattiin kotiin. Tiedote voisi olla viikko-ohjelmista ja ajankohtaisista asioista. Ilmoitustaulua ei koettu toimivaksi tiedotusvälineeksi. Vanhemmilta tuli paljon erilaisia toiveita yhteistyöhön. Ehkä kiireinen arki ei aina mahdollista vanhempien ja henkilöstön yhdessä ideointia ja ajatusten keräämistä yhteistyömuotojen kehittämiseksi.

Vanhempien näkemyksiä varhaiskasvatuspalvelujen kehittämisestä

Vanhemmilta tiedusteltiin ajatuksia siitä, miten he haluaisivat kehittää varhaiskasvatuspalveluja; mitä muuttaa, mitä lisätä ja mitä uutta he haluaisivat ehdottaa. Kyselylomakkeen perusteella tyytyväisyys varhaiskasvatuspalveluihin oli verraten korkea, mutta lomakkeen avoimet vastausvaihtoehdot tarjosivat mahdollisuuden ilmaista omia toiveitaan. Vanhemmat käyttivätkin tätä mahdollisuutta runsaasti ja ehdotuksia kehittämisestä saatiin paljon.

Vanhempi kirjoittaa:

”Lapsuusaikana luodaan elämän perusta. Sen laadukkuudesta ei tule säästää. Jos päiväkotiryhmät ovat liian suuria, henkilökunta kuormittuu, lapset stressaantuvat... se näkyy varmasti tulevina vuosina yhteiskunnassa. Ongelmat seuraavat kouluun ja pitkälle nuoruusvuosiin. Ja ongelmilla on taipumus kertaantua, mitä vanhemmaksi lapsi tulee, kun ongelmia aletaan paikkaamaan, koulukuraattorien, psykologien ja psykiatristen osastohoitojen turvin. Perusasioista ei tule tinkiä. Tarvitaan pitkän näkökyvyn omaavia päättäjiä. Markkinatalous ja kaiken kilpailuttaminen vie ihmisyyden, ihmisten henkiset voimavarat ja ajaa valtion lopulta moraaliseen rappioon. Vaikuttakaa asioihin, hyvät tutkimustulosten julkaisijat!”

Vastauksissa käsiteltiin hyvin monenlaisia kehittämistarpeita. Ne voitiin ryhmitellä teemallisesti seuraaviin luokkiin: ryhmäkoko, päivähoidon joustavat ratkaisut, pedagogiset kysymykset, henkilöstön koulutus sekä vaihtoehtoiset varhaiskasvatuspalvelut, joilla tarkoitettiin erilaisten avointen ja kerhotoiminnan kehittämistä kokopäivä- ja osapäiväpaikkojen rinnalle. Nämä teemat nousivat selkeästi esille ja erityisesti huolta kannettiin lapsiryhmien suuresta koosta. Näitä kommentteja ja kehittämistarpeita oli ylivoimaisesti eniten kaikista ehdotuksista. Vanhempien toiveissa oli hoitaja–lapsi-suhdeluvun arviointi uudelleen. Erityisesti 3- ja 4-vuotiaiden osalta he olivat huolissaan suuren lapsiryhmän mahdollisista haitallisista vaikutuksista. Myös tilakysymyksiä sivuttiin useissa vastauksissa.

”Tarvittaisiin pienemmät ryhmäkoot, 21 4-vuotiasta lasta samassa ryhmässä on melkoinen kaaos.”

”Ryhmäkoot inhimillisiksi. Lapseni ryhmässä on 26 3–6-vuotiasta lasta ja kaksi lastentarhanopettajaa ja yksi lastenhoitaja.”

”Ryhmäkoot ovat aivan liian isot ajatellen lasten taitoa toimia ryhmässä. Ryhmäkoot aiheuttavat myös turhaa negatiivista palautetta lapsille ja yksilöllinen tuki/huomiointi päivän eri tilanteissa ei ole riittävä. Mitenkähän lapsi, joka kertoo ja pohtii asioita kotona jatkuvasti ääneen voi sen tehdä ryhmässä, jossa voi saada puheenvuoron joka 21. minuutti. Ja kun ryhmässä on kuitenkin lapsia, jotka eivät odota omaa puheenvuoroa... aikaväli suurenee...”

Vanhemmat toivat esille riittävän henkilökunnan ja vanhempien yhteisen keskustelun merkityksen. He toivoivat säännöllisiä keskusteluita, joissa käsiteltäisiin lapsen päivähoitoon liittyviä seikkoja, esimerkiksi lapsen yksilöllistä huomiointia ja tietoa lapsen kehittämisestä. Vastauksista käy ilmi luottamus henkilöstön ammattitaitoon, mutta myös huoli siitä, että lapsen varhaiskasvatuspalveluissa tätä ammattitaitoa ei ole riittävästi saatavilla.

Vanhemmat pitivät henkilökunnan koulutusta tärkeänä kehittämisalueena. He toivovat, että henkilöstö olisi motivoitunutta ja hyvin koulutettua. He toivovat, että lastentarhanopettajia riittäisi lapsiryhmiin myös pienten lasten ryhmiin. Vanhemmilta tuli toisaalta myös toiveita, että perhepäivähoitoa edelleen kehitetään ja että se olisi todellinen vaihtoehto varsinkin pienille lapsille.

”Perhepäivähoitajien tärkeää työtä tuettava enemmän, jotta he jaksavat; työajat, palkkaus, järkevät ryhmät, esim. ei yhdelle hoitajalle kolmea pientä 1–3-vuotiasta.”

”Etenkin perhepäivähoidossa olevat lapset jäävät usein huomiotta kunnan päätöksiensä teossa. Perhepäivähoitoa pidetään huonompana vaihtoehtona kuin päiväkotia. Vaikka pienelle lapselle perhepäivähoito on paras vaihtoehto. Perhepäivähoito tulee kunnille jopa halvemmaksi, kun kiinteistö- ja niiden hoitokuluja ei ole...”

Vanhemmat korostivat erityisen paljon joustavia mahdollisuuksia lapsiperheille ja avoin toiminta tuli lukuisissa vastauksissa esille. Se voi tarjota perheille tietyissä elämänvaiheissa erinomaisesti toimivan ratkaisun, esimerkiksi kun lasta hoidetaan kotona, vanhempien hoito- ja muiden vapaiden aikana sekä työelämän muutosten paineissa. Myös osapäivähoito voi olla joillekin perheille riittävä vaihtoehto.

”Hoitaessani lapsia kotona kaipasin enemmän kotivanhemmille suunnattua toimintaa. Suuntaus on se, että kaikki lapset halutaan päivähoitoon oli vanhempi kotona tai ei. Tulisi enemmän tukea vanhemmille ja antaa mahdollisuus kasvattaa lasta kotona. Kerhot ja avoin päivähoito ja niille tukea...”

”Enemmän avoimia palveluita. Erityisen tärkeänä pitäisin lapsiparki-tyyppistä toimintaa osana kunnallisia päivähoitopalveluita. Kun oma lapseni oli 1,5-vuotias, tarvitsin hänelle oman uupumukseni vuoksi jotakin hoitopaikkaa, niin ainoa mahdollisuus oli päivähoitopaikka, vaikka meille olisi riittänyt ”kevyempi” ratkaisu.

”Toivoisin todellisia vaihtoehtoja kokopäivähoidolle eli esim. jaettua hoitoa puolipäiväisesti ryhmässä ja kotona. Se loisi yli 3-vuotiaille turvallisen ja hyvän pohjan koulutielle.”

Vanhemmat toivoivat myös enemmän osaamista monikulttuurisuuskykyissä sekä kaksikielisyyden ja -kulttuurisuuden alueella. Päivähoitomaksuja pidettiin epäoikeudenmukaisina ja joissakin kommentteissa myös osin joustamattomina:

”Päivähoitomaksut ovat mielestäni kohtuuttomat. Maksujen pitäisi olla suhteessa tasapuoliset kaikille. Esim. kolmehenkinen perhe, jossa molemmat vanhemmat ovat ansiotyössä ja tienaa hyvin, maksavat lapsen hoitomaksua vain 200 e/kk. Kun taas yksinhuoltaja + lapsiperhe, jossa äiti/isä on töissä ja tulot juuri ja juuri ovat sen verran, että hoitomaksuksi

tulee täydet 200 e/kk. Tämä on väärin. Hoitomaksuluokitusta pitäisi muuttaa ja paljon, että olisi vähääkään tasapuolista.”

”Lapseni olisi voinut isän lomautuksen vuoksi toukokuussa kolme viikkoa kotona ja yhden viikon päivähoivossa, mutta koska jouduimme maksamaan koko kuukaudesta täyden maksun (200 e), päätimme pitää lapsen hoidossa vaikka hän luonnollisesti olisi ollut mielellään isän kanssa kotona ja olisimme tarvinneet säästöä kuluissa lomautuksen vuoksi.”

Myös Väestöliiton vuonna 2004 tuottamassa perhebarometrissa toivottiin työn ja perheen yhdessäolon helpottamista sekä työaikojen joustoilla että varhaiskasvatuspalvelujen joustavilla mahdollisuuksilla. Varhaiskasvatuspalvelujen katsottiin tuolloin olevan aikataulullisesti perheen näkökulmasta varsin joustamattomia. Joustoa varhaiskasvatukseen perusteltiin enemmän juuri perheen yhdessäolon mahdollisuuksien – kuin työelämän tarpeiden kannalta.⁵²

Vanhemmilla oli paljon kirjoitettavaa sekä kunnallisille että valtakunnallisille päättäjille lapsiperheiden asemasta ja päivähoivosta. Toivoisi, että vanhempien ääni kuuluisia entistä paremmin ja äänekkäämmin. He ovat lapsuuden parhaita asiantuntijoita.

Verkkopalvelujen käyttö

TAULUKKO 14. Internet-palvelujen käyttö varhaiskasvatukseen ja vanhemmuuteen liittyen. Luokittelu lapsen syntymävuoden mukaan.

Palvelun käyttö	1999–2001	2002–2004	2005–2007	Yhteensä
Ei lainkaan	22,9	19,0	16,2	19,1
Hyvin vähän	42,2	39,3	37,2	39,3
Jnkin verran	29,3	34,6	37,6	34,4
Paljon	5,5	7,0	9,0	7,2
Yhteensä (%)	100,0	100,0	100,0	100,0
N	651	1 990	857	3 498

Taulukossa on tarkasteltu lapsen iän mukaan sitä, miten paljon kyselyyn vastannut vanhempi tai muu huoltaja käyttää internet-verkkopalveluja etsiessään tietoja liittyen vanhemmuuteen ja varhaiskasvatuspalveluihin. Keskeisenä havaintona on se, että pienimpien lasten vanhemmat käyttävät muita hieman useammin internet-verkkopalveluja tiedon etsimiseen. Tämä johtuu varmasti osaltaan siitä, että pienempien lasten vanhemmat ylipäätään useammin etsivät erilaisia kasvatukseen liittyviä neuvoja.

Huomiota herättää kuitenkin se, että kaikissa ikäryhmissä internet-verkkopalveluja edes jonkin verran käyttäviä oli suhteellisen vähän eli alle puolet vastaajista. Tämän yllättävyyttä korostaa entisestään se, että kysely on toteutettu verkossa, jonka voisi osaltaan kuvitella painottavan sellaisten vastaajien valikoitumista, jotka käyttävät internetiä yleisimminkin. Onkin erittäin tärkeää tarkastella niitä syitä, joiden vuoksi verkkopalveluja ei tämän enempää käytetä. Tätä voidaan tarkastella kyselyssä esitetyn verkkopalvelujen kehittämistä selvittäneen avokysymyksen vastauksien avulla.

Näissä vastauksissa painotetaan sitä, että verkkopalveluihin olisi syytä kerätä erilaista tietoa, joka olisi jaettu lasten iän ja ikävaiheiden mukaan. Useat vastaajat toivovat myös erilaisia keskustelupalstoja, joilla vanhemmat ja asiantuntijat voisivat keskustella erilaisista lasten kasvatukseen liittyvistä aiheista. Vanhempien välinen vertaistuki on tärkeää, mutta vastausten perusteella

52 Kontula 2004; 148.

nimenomaan asiantuntijapohjaiset verkkopalvelut ovat toivottuja. Tämä tiivistyy hyvin erään vastaajaan näkemykseen siitä, minkälainen hyvän verkkopalvelun tulisi olla:

”Yhtenäiset asiantuntijasivut, joilla olisi tietoa lasten kehitykseen liittyvistä asioista ikäkausittain, lasten sairauksista, hoitomuodoista, lasten hoidon tukeen liittyvistä asioista ts. kaikenlaista mitä pienen lapsen vanhemmat voivat tarvita.”

Vastaajien mukaan tällä hetkellä ongelmana oli se, että verkossa on kyllä paljon tietoa, mutta sen luotettavuudesta ei ole takeita. Toinen ongelma oli, että näitä palveluja on vaikea löytää. Eräs vastaaja painottaa:

”Tiedottaminen tällaisten palvelujen olemassaolosta tulisi olla ensin kunnossa ja sitten vasta voi miettiä mitä muuta.”

Verkkopalveluja tulisi vastaajien mielestä markkinoida paremmin ja esimerkkeinä hyvistä tiedotuskanavista mainitaan päiväkotien ja neuvoloiden ilmoitustaulut. Huomattavaa parannusta voisi mahdollisesti tuoda jo sekin, että yksinkertaisesti tehtäisiin linkkisivusto, jolle kootaan erilaisia varhaiskasvatukseen liittyvien sivustojen linkkejä. Pienten lasten vanhemmilla ei ole välttämättä aikaa etsiä erilaisia sivustoja, jolloin kaivatut vastauksetkin voivat jäädä saamatta. Ratkaisuksi tähän vastanneet painottavat, että pitäisi olla

”yksi portaali, josta löytyisivät ’kaikki’ tarvittavat osoitteet ja linkit.”

Asiantuntijapohjaiset verkkopalvelut ovat vastaajien mielestä tärkeitä myös siksi, että tällaiset sivut mahdollistavat vaikeina pidetyistä asioista kysymisen, koska kysymyksiä on mahdollista tehdä nimettömänä. Tällaiset verkkopalvelut voisivat varmasti olla hyvinkin koko maan laajuisia asiantuntijasivustoja. On kuitenkin huomioitava, että tämän lisäksi vastaajat esittivät parannusehdotuksia liittyen juuri oman lapsen päivähoitopaikan verkkopalvelujen kehittämiseen. Olen-naista olisi, että esimerkiksi päiväkodilla on omat verkkosivut, joille päivitetään erilaisia päivän kulkuun liittyviä tapahtumia. Tämä varmasti osaltaan helpottaisi vanhempien mahdollisuuksia tietää mitä lapsi milloinkin tekee.

Eräs syy siihen, miksi vastaajat käyttävät suhteellisen vähän verkkopalveluja etsiessään tietoja vanhemmuuteen ja varhaiskasvatukseen liittyen, on se että verkkopalveluja ei välttämättä koeta ylipäätään hyvänä kanavana kasvatuksellisten kysymysten ratkomiseen. Tällöin vastaajien mielipiteet noudattelevat näkemystä, jonka mukaan

”ei verkko ole mikään ratkaisu lasten kasvatukseen.”

Useat vastaajat kritisoivatkin ylipäätään verkkopalveluja ja painottavat kasvokkain tapahtuvan vuorovaikutuksen merkitystä. Edellä esitetyn perusteella voidaan sanoa, että verkkopalveluja on varmasti syytä kehittää, mutta ei kuitenkaan muiden perinteisten palveluiden kustannuksella. Kyselyyn vastanneiden henkilöiden esittämien parannusehdotusten mukaan verkkopalvelujen tehtäväksi voidaankin nähdä se, että ne toimivat täydentämässä muita palveluita. Tässä niillä on myös tärkeä rooli.

Vanhemmuus ja jaksaminen

Viimeisenä kysymyksenä vanhempia pyydettiin vastaamaan, kuinka he kokevat jaksavansa vanhempana juuri nyt. Lähes kaikki vanhemmat antoivat vastauksen tähän kysymykseen (N = 3 548). Oman jaksamisensa vanhemmat arvioivat pääosin hyväksi. Kaksi kolmesta vanhemmasta koki jaksamisensa joko hyväksi tai erittäin hyväksi (64,9 %), ja melko hyväksi (28,3 %). Vanhemmilta tuli kuitenkin myös 164 vastausta, joissa oma jaksaminen arvioitiin melko huonoksi tai huonoksi. Kyselyn tuloksissa emme pysty tarkemmin lähestymään jaksamisen tai jaksamattomuuden syitä, mutta viitteitä, tai ainakin varhaiskasvatuksen mahdollisuuksia tukea vanhemmuutta, löytyy vanhempien avovastauksista koskien varhaiskasvatuksen laatua ja kehittämistä. Näissä vastauksissa toivottiin enemmän mahdollisuuksia keskustella henkilöstön kanssa oman lapsen asioista. Lisäksi yli tuhat vanhempaa oli valinnut yhteistyön ja vanhemmuuden tuen tärkeäksi perusteluksi lapsen ololle varhaiskasvatuksessa.

POHDINTA

Vaikuta vanhempi -kyselyyn saatiin yli 3 500 vastausta eri puolilta Suomea, kaikkiaan 285:stä Suomen kunnasta, hyvin tasaisesti niin pienistä, keskisuurista kuin suuristakin kunnista. Myös vastausten jakaantuminen vastaajien perhemuotojen perusteella noudatteli hyvin Suomen lapsiperheiden tilannetta maassamme. Kun tilastokeskuksen mukaan vuonna 2006 suomalaisista lapsiperheistä on 62 prosenttia avioliitossa ja 18,1 prosenttia avoliitossa⁵³, vastasi tämä kyselyyn osallistuneiden perheiden taustaa verraten hyvin. Tältä osin otos vastaa varsin hyvin suomalaisten varhaiskasvatuspalveluja käyttävien perheiden perusjoukkoa.

Tulosten mukaan vanhemmat ovat kohtuullisen tyytyväisiä varhaiskasvatuspalvelujen toteutumiseen oman perheen osalta. He ovat tyytyväisiä joustavuuteen, loma-ajan järjestelyihin ja erityisesti henkilökunnan ammatilliseen osaamiseen. Suurimpana esteenä yhteisen kasvatuskeskustelun käymiselle ja yhteistyön paremmalle toteutumiselle vanhemmat näkivät riittämättömät henkilöstöresurssit lapsensa varhaiskasvatuksessa. Henkilöstön riittävyyden suhteen vanhemmat olivat kaiken kaikkiaan kriittisiä. Lähes puolet oli eri mieltä siitä, että henkilöstöä on riittävästi. Vanhempien kirjoittamissa avoimissa vastauksissa kuva täsmentyi ja kommentit tulivat yhä kriittisemmiksi. Vanhemmat olivat huolissaan suurista lapsiryhmistä ja henkilöstön määrästä sekä henkilöstön jaksamisesta näissä olosuhteissa. Varhaiskasvatuksen toimintaympäristöön oltiin kuitenkin verraten tyytyväisiä. Suurin osa lapsista viihtyi päivähoitossa. Vastaajien ikä ja koulutustaso vaikuttavat vaatimuksiin siten, että vastaajien vanhempi ryhmä ja koulutetut vanhemmat ilmaisevat enemmän tyytymättömyyttä tiloihin ja välineisiin, pedagogiikkaan ja lapsen viihtymiseen. Suurissa kunnissa havaittiin myös enemmän tyytymättömyyttä vanhempien arvioinneissa suhteessa tiloihin ja välineisiin, sisältöön ja pedagogiikkaan sekä lapsen viihtymiseen. Keskikokoisissa kunnissa näissä suhteissa arvioinnit olivat myönteisimmät. Kuntakoko oli myös yhteydessä siihen, miten vanhemmat kokevat tyytyväisyyttä suhteessa tiedottamiseen. Varsinkin suurissa kunnissa oltiin tyytymättömiä.

Nuoret vanhemmat ovat tottuneet hakemaan apua ja tietoa internetin avulla. Monissa vastauksissa kaivattiin enemmän tietoa lapsen päivästä varhaiskasvatuksessa, sekä avoimempaa tiedottamista kunnan ja palveluntarjoajan taholta. Yleisenä päätelmänä on se, että kunnan tiedottamisessa on paljon parantamisen varaa. Samansuuntaisia tuloksia on saatu muissakin viimeaikaisissa varhaiskasvatuspalveluja käyttävien asiakaspalautteissa. On havaittu, että palveluista tiedottaminen on ohutta, se on sekavaa, esimerkiksi www-sivuilta ei löydetä mitä haetaan tai vanhemmat eivät tiedä mistä hakevat tietoa. Näkyvä tieto ei ole välttämättä päivitettyä, esim. se on vanhaa eikä päiväkotien ja kerhojen toimintaan liittyviä asioita ajankohtaisteta⁵⁴. Väestöliiton vuoden 2004 perhebarometrin haastattelujen yhteydessä havaittiin, että vanhemmat kaipasivat päivähoitopalveluista ja niiden hinnoista parempaa tiedottamista⁵⁵. Suomen Vanhempainliitossa kartoitettiin syksyllä 2007 Vanhempien barometri -kyselyllä perheiden näkemyksiä kouluhyvinvointiin liittyvistä asioista, ja siinä todettiin myös riittämätön tiedonsaanti koulun yhteydessä olevista oppilashuollon palveluista⁵⁶.

Varhaiskasvatussuunnitelmat ja niiden toteutus ovat siirtymässä vahvasti käytäntöön, ja vanhemmat kokevat ne perustelluiksi yhteistyön välineiksi. Avoimissa vastauksissa toivottiin yhteistä suunnittelua siellä, missä suunnitelmat eivät ole vielä lapsikohtaisia. Sosiaali- ja terveysministeriön selvityksessä kartoitettiin ryhmäperhepäivähoidon tilaa ja siihen saatiin vastauksia 253:sta sellaisesta kunnasta, joissa ryhmäperhepäivähoitoa oli järjestetty. Selvityksessä ilmeni, että

53 Tilastokeskus 2007.

54 Savolainen 2007.

55 Kontula 2004, 71.

56 Suomenvanhempainliitto 2007.

lapsikohtaisen varhaiskasvatussuunnitelman laatiminen jokaiselle ryhmäperhepäivähoitolapselle jää selvityksen mukaan toteutumatta monissa kunnissa.⁵⁷ Toteuttamamme kysely vahvistaa sosiaali- ja terveystieteiden selvityksessä esiin nousutta näkemystä ryhmäperhepäivähoitoon liittyvistä ongelmista. Selvityksen pohjalta on perusteltua sanoa, että varhaiskasvatussuunnitelman tekemisessä on paljon parantamisen varaa. Kaikkiaan vanhemmat kaipasivat puhetta omasta lapsesta, hänen kasvustaan ja kehityksestään, sekä näihin liittyvää tukipuhetta.

Vanhemmuus ja jaksaminen ei tässä selvityksessä noussut erityisen ongelmalliseksi. Selvää on, että vanhemman voimavarat ovat aina yhteydessä lapsen hyvinvointiin perheessä. Läheskään kaikki lapset eivät ole varhaiskasvatuksen piirissä, ja tutkimukset antavatkin viitteitä siitä, että juuri syrjäytymisvaarassa olevat lapset jäävät helpommin varhaiskasvatuspalvelujen ulkopuolelle. Kyselymme avovastauksissa vanhemmat kiittivät varhaiskasvatusta saadusta tuesta vanhemmuuteen, ja samalla toivoivat lisää mahdollisuuksia yhteisiin keskusteluihin ja osallistumisen mahdollisuuksia. Pohdinnan aihe on, millaisia rakenteellisia muutoksia tarvitaan, jotta varhaiskasvatus voisi olla enemmän vanhemmuutta tukevaa.

Selvitys antaa kuvan suomalaisten, varhaiskasvatuspalveluja käyttävien perheiden näkökulmista. Kyselyn aikana ja sen jälkeen on tullut tiedusteluja kyselyn tiedottamiseen liittyen. Tieto ei ole saavuttanut kaikkia vanhempia. Joissakin kunnissa vanhempainkysely on laitettu omille verkkosivuilleen, kun taas toisissa kunnissa tieto ei ole tuntunut tavoittavan myöskään päivähoiton henkilöstöä. Oma vastauksia rajaava asiansa on myös se, että vaikka väestöstä 79 prosenttia onkin verkkopalvelujen piirissä, jää edelleen 21 prosenttia väestöstä verkkopalvelujen piiriin ulkopuolelle⁵⁸. Vastanneet perheet olivat niitä, joille internetin käyttö tiedottamisessa oli tuttua ja vastaajien suurin enemmistö olikin alle 39-vuotiaita.

Vaikuta vanhempi -kyselyn perusteella voidaan esittää konkreettisia toimenpiteitä varhaiskasvatuspalvelujen laadun parantamiseksi. Avoimien ja monimuotoisten ja joustavien varhaiskasvatuspalveluiden kehittämistä tarvitaan. Palveluista tiedottamista tulee kehittää erityisesti kuntien tasolla. Lapsiryhmien suhdelukuja ja ryhmien kokoja tulee tarkastella ja suunnitella ne sellaisiksi, että pienten lasten ryhmässä ei ole kohtuuton lapsimäärä yhdellä hoitajalla. Perhepäivähoitoa on kehitettävä edelleen ja mahdollistettava se yhtenä hoito- ja kasvatusvaihtoehtona päiväkodin ohella. Päivähoitohenkilöstön koulutustason on säilyttävä korkeana ja täydennyskoulutusta on kehitettävä. Varhaiskasvatussuunnitelmat tulee toteuttaa lapsi- ja perhelähtöisesti ja säännölliset keskustelut on tärkeää sopia vanhempien kanssa. Lapsiperheiden asema kaippaa edelleen kohennusta ja kotihoitoa olisi tärkeää vahvistaa. Vanhempien näkökulmat tulisi saada varhaiskasvatuksen laadun arviointiin ja kehittämiseen mukaan entistä vahvemmin.

⁵⁷ Parrila 2007, 56.

⁵⁸ Tilastokeskus 2007.

Lähteet

- Aula, M. 2007. Kommenttipuheenvuoro ”Suomalainen lapsi 2007” -julkaisun esittelyyn. Suomalainen lapsi, kevään 2007 sosiaalilastoseminaari. Tilastokeskus 12.4.2007, Helsinki.
<http://www.lapsiasia.fi/Recource.phx/lapsia/ajankoh-taista/puheet/tilastokeskus>.
- Cryer, D., Tietze, W. & Wessels, H. 2002. Parents’ perceptions of their children’s child care: a cross-national comparison. *Early Childhood Research Quarterly*, 17(2), 259–268.
- Dahlgren, G., Moss, P. & Pence, A. 1999. *Beyond quality in early children education and care*. Falmer Press: London.
- Driessen, G., Smit, F. & Slegers, P. 2005. Parental involvement and educational achievement. *British Educational Research Journal*, 31(4), 509–532.
- Duncan, J., Bowden, C. & Smith, A. 2006. A gossip or good yeack? Reconceptualizing parent support. *International Journal of Early Years Education* 14(1), 1–13.
- Emlen, A. 2002. *From a parent’s point of view: Flexibility, income, and quality of child care*. Portland, OR: Portland State University Press.
- Harju, H., Lindberg, P. & Välimäki, A.-L. 2007. Päivähoidon hallinto kunnissa. Stakes, Helsinki. Valopaino Oy. ISBN978-951-33-1965-6 (PDF).
- Helburn, S. (Ed.) 1995. *Cost, quality, and child outcomes in child care centers: technical report*. Department of Economics. Center for Research in Economic and Social Policy. University of Colorado, Denver.
- Hujala, E., Junkkari, P. & Mattila, S. 2006. *Peda.net verkkolehti* © 2004 Jyväskylän yliopisto, Koulutuksen tutkimuslaitos, 07.12.2007 http://www.peda.net/verkkolehti/jyu/varhaiskasvatus?m=cotent&a_id=42.
- Järvi, S. (toim.) 2006. *LaatuVa Laatu* varhaiskasvatukseen – varhaiskasvatussuunnitelma eläväksi 2004–2006. Pohjois-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus. Pohjois-Pohjanmaan toimintayksikkö. Oulun seudun ammattikorkeakoulu, Sosiaali- ja terveysalan yksikkö.
- Katz, L. 1993. *Five perspectives on quality in early childhood programs*. Glearinghouse on Early Childhood and Parenting. University of Illinois, USA: University Press.
- Kontula, O. 2004. *Perhepolitiikka käännekohdassa*. Perhebarometri 2004. Väestöliitto, Väestötutkimuslaitos. Katsauksia E 18/2004.
- Kontos, S., Howes, L., Shinn, M. & Galinsky, E. 1995. *Quality in family child care and relative care*. New York: Teacher College Press.
- Lamb, M. 1998. Nonparental child care: Context, quality, correlates. In W. Damon, E. Siegel, K. Renninger (Eds). *Handbook of child psychology*, vol 4: Child psychology in practice, pp 73–134. New York: Wiley.
- Layzer, J. & Goodson, B. 2006. The ”quality” of early care and education settings. *Evaluation Review*, 30 (5), 556–576.
- Love, J., Harrison, L., Sagi-Schwartz, A., Ijzendoorn, M., Ross, C., Ungerer, J., Raikes, H., Brady-Smith, C., Boler, K., Brooks-Gunn, J., Constantine, J., Kisker, Palsell, D. & Chazan-Cohen, R. 2003. Child care quality matters: how conclusions may vary with context. *Child Development*, 74(4), 1021–1033.
- Niikko, A. 2004. Education – a joint task for parents, kindergarten teachers and kindergarten student teachers. *International Journal of Early years Education*, 12(3), 259–274.
- Nummenmaa, R. 2004. *Varhaiskasvatuksen laatu ja sen kehittäminen – yhteistä työtä ja jaettu merkityksiä*. Teoksessa: *Varhaiskasvatuksen laatu on osaamista ja vuorovaikutusta*. Varhaiskasvatuksen laadunhallinnan ja ohjauksen kehittämishankkeen julkaisu. Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja 6.
- Outinen, M., Lempinen, K., Holma, T. & Haverinen, R. 1999. Seitsemän laatupolkua. Vaihtoehtoja laadunhallintaan sosiaali- ja terveydenhuollossa. Suomen Kuntaliitto, Stakes, Turun yliopiston täydennyskoulutuskeskus. Helsinki: Kuntaliiton painatuskeskus.
- Paajanen, P. 2007. *Mikä on minun perheeni? - Suomalaisen käsityksiä perheestä vuosilta 2007 ja 1997*. Perhebarometri 2007. Väestöliitto Väestötutkimuslaitos E 30.
- Parrila, S. 2002. *Perhepäivähoito osana suomalaista päivähoitojärjestelmää*. Näkökulmia perhepäivähoidon laatuun ja sen kehittämiseen. Acta Universitatis Ouluensis Scientiae Rerum Socialium E 59. <http://herkules.oulu.fi/isbn9514268741/>.
- Parrila, S. 2007. *Ryhmäperhepäivähoitoselvitys*. Sosiaali- ja terveysministeriön selvityksiä 54.
- Portell, T. & Malin, M. 2007. *Taustaa varhaiskasvatuksen laatukselle*. Stakes. Työpapereita 9. Valopaino Oy. Helsinki.
- Pukari, P. (toim.) 2006. *Vanhemmat osallisina – käsitteistöä ja menetelmän kehittelyä*. Pohjois-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus. Pohjois-Pohjanmaan toimintayksikkö. Oulun seudun ammattikorkeakoulu: Sosiaali- ja terveysalan yksikkö.
- Ruokolainen R, Alila, K (toim). 2004. *Varhaiskasvatuksen laatu on osaamista ja vuorovaikutusta*. Varhaiskasvatuksen laadunhallinnan ja ohjauksen kehittämishankkeen julkaisu. Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja 6.
- Sarvela, H. & Pukari, P. 2007. *Perheiden parhaaksi - Asiakkaiden kokemuksista palvelujen kehittämiseen*. Pohjois-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus. Pohjois-Pohjanmaan toimintayksikkö.
- Savolainen, S. 2007. *Lapsiperhe uudella asuinalueella, ovatko palvelut? Asiakaslähtöinen varhaiskasvatuspalvelu arviointi Oulun kaupungissa*. Pohjois-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus.
- Stakes. 2005. *Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet*. Oppaita 56. Gummerus Kirjapaino Oy.
- STM. 2007. *Perhepäivähoidon kehittämisen suuntia*. Sosiaali- ja terveysministeriön selvityksiä 2007:5. Yliopistopaino Kustannus. PL 4 00014 Helsingin yliopisto.
- STM. 2002. *Valtioneuvoston periaatepäätös varhaiskasvatuksen valtakunnallisista linjauksista*. Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja 2002:9. Edita Prima Oy, Helsinki.

- STM. 2007. Varhaiskasvatustutkimus ja varhaiskasvatuksen kansainvälinen kehitys. Varhaiskasvatuksen neuvottelukunnan Varhaiskasvatustutkimus ja kansainvälinen tilanne – jaoksen raportti. Sosiaali- ja terveysministeriön selvityksiä 2007: 6. Yliopistopaino Kustannus. Helsinki.
- STM 2007. Varhaiskasvatus vuoteen 2020. Varhaiskasvatuksen neuvottelukunnan loppuraportti. Sosiaali- ja terveysministeriön selvityksiä 72.
- Suomen Vanhempienliitto. 2007. Vanhempien näkemyksiä kouluhyvinvoinnista. Vanhempien barometri 2007. www.suomenvanhempainliitto.fi/barometri
- Taskinen, S. 2006. Lapsiin kohdistuvien vaikutusten arvioiminen. Stakes. Helsinki. Edita Prima Oy.
- Tiilikka, A. 2005. Äitien kasvatuskäsityksiä ja arviointia hyvästä päiväkotikasvatuksesta. Acta Universitatis Ouluensis, Scientiae Rerum Socialium E 76. <http://herkules oulu.fi/isbn9514276280/>.
- Tilastokeskus. 2007. Lapsiperheet tyypeittäin 1950–2006.
- Tilastokeskus. 2007. Tieto- ja viestintätekniikan käytötutkimus 2007.
- Tilastokeskus. 2007. Suomalainen lapsi 2007. Helsinki. Tilastokeskus / Stakes.
- Välimäki, A.-L. (toim.). 1993. Muutoksen tarinat. Kuntaraportit lasten päivähoidon Vapaasti Vastuullisesti-projektista vapaakunnissa vuosina 1990–1991. Stakes. Raportteja 114. Jyväskylä: Gummeruksen Kirjapaino.
- Välimäki, A.-L. 1994. Vertaishaastattelu. Metodinen kuvaus ja arviointi. Stakes. Raportteja 132. Jyväskylä: Gummeruksen Kirjapaino.
- Välimäki, A.-L. 2003. Peer interview – a reflective method of dialogue and participation. Julkaisematon käsikirjoitus.

Internet-viitteet

- Asetus lasten päivähoidosta 16.3.1973/239. <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1973/19730239> (viitattu 20.4.2008).
- Valtakunnallinen avointen varhaiskasvatuspalvelujen kartoitus – nykytila ja keskeiset kehittämistarpeet 2007. www.stm.fi (viitattu 20.4.2008).
- Tilastokeskus, väestön koulutustaso 2006. http://www.stat.fi/til/vkour/2006/vkour_2006_2007-12-05_tie_001.html.
- <http://varttua.stakes.fi/FI/Varhaiskasvatuspalvelut/paivahoito/perhepaivahoito/ryhmaperhepaivahoito.htm> (viitattu 20.4.2008).

Kysely vanhemmille varhaiskasvatuksesta

Tämä on kysely vanhemmille liittyen varhaiskasvatuspalveluihin. Pyydämme teitä vastaamaan ajalla 29.10-18.11.2007. Kyselyyn vastataan nimettömänä. Stakesin varhaiskasvatuksen ryhmä käsittelee aineiston luottamuksellisesti. Tulokset raportoidaan niin, että yksittäisistä kunnista tulleita vastauksia ei erotella.

Tässä kyselyssä Varhaiskasvatuspalvelulla tarkoitetaan päiväkot-, perhepäivähoito-, ryhmäperhepäivähoitopalveluja ja avointa varhaiskasvatustoimintaa joita ovat mm. leikkipuistot, perhekahvilat ja kerhot.

1) Vastaaja

äiti

isä

muu huoltaja

Mikäli Sinulla on useampi lapsi varhaiskasvatuspalvelujen piirissä, vastaa seuraaviin kysymyksiin vain yhden valitsemasi lapsen osalta.

2) Vastauksiin liittyvän lapsen syntymävuosi

3) Lapseni käyttämä varhaiskasvatuspalvelu

Valitse seuraavasta listasta vain yksi palvelu, jonka pohjalta vastaat seuraaviin kysymyksiin.

päiväkot

esiopetus päiväkodissa

esiopetus koulussa

perhepäivähoito

ryhmäperhepäivähoito

asukaspuisto

leikkipuisto

kerho

perhekahvila/perhekerho

päiväkerho (esim. seurakunta)

yksityinen puistotäti/lapsiparkki

avoin päiväkot

joku muu palvelu, mikä

4) Lapseni varhaiskasvatuspalvelun toteutuminen

Arvioi seuraavia väittämiä perheesi näkökulmasta asteikolla 1-5.

	1=täysin samaa mieltä	2=jokseenkin samaa mieltä	3=jokseenkin eri mieltä	4=täysin eri mieltä	5=en osaa sanoa
1. Saan riittävästi tietoa lapseni päivähoitopalveluista	☐	☐	☐	☐	☐
2. Kunnan nykyiset päivähoitopalvelut vastaavat lapseni/perheemme tarpeisiin riittävästi	☐	☐	☐	☐	☐
3. Lapsen hoitoajat ovat riittävän joustavat	☐	☐	☐	☐	☐
4. Loma-aikojen järjestelyt toimivat hyvin	☐	☐	☐	☐	☐
5. Saan riittävästi tietoa kuntamme ajankohtaisista varhaiskasvatusasioista ja tapahtumista	☐	☐	☐	☐	☐
6. Henkilöstöä on riittävästi (sijaisjärjestelyt ym.)	☐	☐	☐	☐	☐
7. Päivähoitopalvelut ovat hinnaltaan kohtuulliset	☐	☐	☐	☐	☐
8. Henkilökunta on ammattitaitoista	☐	☐	☐	☐	☐

5) Varhaiskasvatuksen toimintaympäristö

Valitse seuraavista sopivin vaihtoehto

	1=täysin samaa mieltä	2=jokseenkin samaa mieltä	3=jokseenkin eri mieltä	4=täysin eri mieltä	5=en osaa sanoa
1. Lapseni leikkiympäristö ja välineistö on monipuolinen	☐	☐	☐	☐	☐
2. Toimintaan suunnitellut sisätilat ovat asianmukaisia ja turvallisia	☐	☐	☐	☐	☐
3. Toimintaan suunnitellut ulkotilat ovat asianmukaisia ja turvallisia	☐	☐	☐	☐	☐
4. Vanhempien ja henkilöstön yhteisiin keskusteluihin on sopivat tilat	☐	☐	☐	☐	☐
5. Lapseni viihtyy nykyisessä varhaiskasvatusympäristössä	☐	☐	☐	☐	☐
6. Olen tyytyväinen lapseni saamaan hoitoon ja huolenpitoon (mm. ruokailu, lepo ja turvallisuus...)	☐	☐	☐	☐	☐
7. Lapseni äidinkieli ja kulttuuritausta huomioidaan riittävästi	☐	☐	☐	☐	☐
8. Lapseni saa riittävästi tarvitsemaansa erityistä tukea	☐	☐	☐	☐	☐
9. Lapseni huomioidaan yksilöllisesti	☐	☐	☐	☐	☐
10. Lapseni saa monipuolisesti liikkumisen mahdollisuuksia ryhmässään	☐	☐	☐	☐	☐
11. Lapseni saa riittävästi taiteellisen kokemuksen ja tekemisen mahdollisuuksia	☐	☐	☐	☐	☐
12. Lapseni saa riittävästi mahdollisuuksia leikkiin ryhmässään	☐	☐	☐	☐	☐
13. Lapsellani on riittävästi mahdollisuuksia tutkiskeluun pohdiskeluun ja kyselyyn ryhmässään	☐	☐	☐	☐	☐

Seuraavaksi kysytään lapsesi varhaiskasvatussuunnitelmaan liittyvistä asioista. Lapsen vasulla tarkoitetaan lapsen yksilöllistä varhaiskasvatussuunnitelmaa, joka tehdään yhdessä lapsen, vanhempien ja päivähoiton työntekijän kanssa. Lapsen varhaiskasvatussuunnitelmassa on kirjattuna lapsen yksilöllinen kuvaus ja hänen hyvinvointiaan edistävät asiat.

6) Yhteistyö

	1=täysin riittävästi	2=jokseenkin riittävästi	3=jokseenkin riittämättömästi	4=ei lainkaan	5=en osaa sanoa
1. Voin käydä varhaiskasvatushenkilöstön kanssa lapsen yksilölliseen Vasuun liittyviä hoito- ja kasvat keskusteluja	☐	☐	☐	☐	☐
2. Voin vaikuttaa lapseni varhaiskasvatussuunnitelmaan (tulen kuulluksi)	☐	☐	☐	☐	☐
3. Voin halutessani tulla mukaan lapseni ryhmän kautta kerhon toimintaan	☐	☐	☐	☐	☐
4. Saan tietoa siitä, mitä lapseni hoitopäivän aikana tapahtuu	☐	☐	☐	☐	☐

Keskeytä

7) Mielipiteesi yhteistyön merkityksestä

Arvioi seuraavia väittämiä perheesi näkökulmasta asteikolla 1-5

	1=erittäin tärkeää	2=jokseenkin tärkeää	3=ei kovinkaan tärkeää	4=ei lainkaan tärkeää	5=en osaa sanoa
1. Perheen ja henkilökunnan välinen yhteistyö on	☐	☐	☐	☐	☐
2. Varhaiskasvatussuunnitelman tekeminen yhdessä vanhempien kanssa on	☐	☐	☐	☐	☐

8) Kirjoita tähän ehdotuksiasi perheiden ja henkilökunnan välisen yhteistyön parantamiseksi?

9) Varhaiskasvatustalvet ovat tärkeitä, sillä (ne)

Valitse seuraavasta enintään kolme mielestäsi tärkeintä perustetta.

- Mahdollistavat vanhempien työssäkäynnin
- Tukevat lapseni sosiaalista kehitystä
- Lapseni saa tukea omaan kasvuunsa hoitoon ja oppimiseen
- Lapseni voi leikkiä ja toimia muiden lasten kanssa
- Voin saada muiden vanhempien vertaistukea ja kontakteja vanhempiin
- Voin tehdä yhteistyötä ammattikasvattajien kanssa kasvatustyössä
- Voin saada tukea omaan vanhemmuuteeni ammattikasvattajilta
- Mahdollistavat aikuisten ja lasten yhteisen toiminnan

Keskeytä

10) Mikä on mielestäsi hyvää laatua lapsesi varhaiskasvatuksessa?

11) Mikä ei ole laadukasta lapsesi varhaiskasvatuksessa?

12) Miten haluaisit kehittää varhaiskasvatuspalveluja; mitä haluaisit muuttaa, mitä lisätä ja mitä uutta haluaisit ehdottaa?

Keskeytä

13) Käytän Internet-verkkopalveluja etsiessäni neuvoja ja tukea varhaiskasvatukseen ja vanhemmuuteen liittyen

1=ei lainkaan 2=hyvin vähän 3=jonkin verran 4=paljon

Käytän Internet-verkkopalveluja etsiessäni neuvoja ja tukea varhaiskasvatukseen ja vanhemmuuteen liittyen

1

2

3

4

14) Mainitse tähän käyttämiäsi palveluja /tai verkko-osoitteita

15) Mitä ehdotuksia Sinulla on varhaiskasvatuksen verkkopalvelujen kehittämiseksi?

Keskeytä

16) Vastaajan ikä

alle 20 v.

20-29 v.

30-39 v.

40-49 v.

50 v. tai yli

17) Perhetyyppi

18) Vastaajan koulutustausta

 perusaste keskiaste (ylioppilas, tai enintään 3v ammatillinen tutkinto) korkea-aste (yliopisto, ammattikorkeakoulu tai yli 3v. ammatillinen tutkinto)

19) Vastaajan ammattiasema

20) Lasten määrä

21) Perheen asuinkunta

22) Miten koet jaksavasi vanhempana juuri nyt?

 Erittäin hyvin Hyvin Melko hyvin En kovin hyvin Huonosti Ei vastausta

Föräldraenkät om småbarnsfostran

Enkäten kan besvaras anonymt. Webbenkäten som är den del av landsomfattande kvalitetsutvärdering ska behandlas av Stakes grupp småbarnsfostran.

I den här enkäten avses med tjänster inom småbarnsfostran dagvård, familjedagvård, gruppfamiljedagvård och öppen småbarnsfostran, som t.ex. lekpark, familjekaféer och klubbar.

1) Svarande

mamma

pappa

annan vårdnadshavare

Om du har flera barn som omfattas av tjänsterna inom småbarnsfostran, utgå då från endast ett av barnen när du besvarar frågorna.

2) Barnets födelseår

3) Tjänst inom småbarnsfostran barnet omfattas av

Välj ur listan endast en tjänst, på basis av vilken du sedan besvarar de efterföljande frågorna.

daghem

förskoleundervisning på daghem

förskoleundervisning i skola

familjedagvård

gruppfamiljedagvård

invånarpark

lekpark

klubb

familjekafé/familjeklubb

dagklubb (t.ex. församlingen)

privat parktant/barnparkering

öppet daghem

någon annan tjänst, vilken?

4) Genomförandet av tjänsten barnet omfattas av

Bedöm påståendena nedan enligt skalan 1–5 ur din familjs perspektiv.

	1=helt av samma åsikt	2=i stort sett av samma åsikt	3=i stort sett av annan åsikt	4=helt av annan åsikt	5=kan inte säga
Jag får tillräckligt med information om mitt barns dagvård	ja	ja	ja	ja	ja
Kommunens nuvarande dagvård uppfyller tillräckligt mitt barns/familjens behov	ja	ja	ja	ja	ja
Mitt barns vårdtider är tillräckligt flexibla	ja	ja	ja	ja	ja
Semesterarrangemangen fungerar väl	ja	ja	ja	ja	ja
Jag får tillräckligt med information om aktuella frågor och evenemang inom småbarnsfostran i vår kommun	ja	ja	ja	ja	ja
Det finns tillräckligt med personal (vikariearrangemang osv.)	ja	ja	ja	ja	ja
Priset på dagvården är rimligt	ja	ja	ja	ja	ja
Personalen är yrkeskunnig	ja	ja	ja	ja	ja

5) Småbarnsfostrans närmiljö

Välj det lämpligaste alternativet

	1=helt av samma åsikt	2=i stort sett av samma åsikt	3=i stort sett av annan åsikt	4=helt av annan åsikt	5=kan inte säga
Mitt barns lekmiljö och redskap är mångsidiga	ja	ja	ja	ja	ja
Den för verksamheten planerade inomhusmiljön är ändamålsenlig och trygg	ja	ja	ja	ja	ja
Den för verksamheten planerade utomhusmiljön är ändamålsenlig och trygg	ja	ja	ja	ja	ja
Det finns lämpliga lokaler för samtalen mellan föräldrar och personal	ja	ja	ja	ja	ja
Mitt barn trivs i sin nuvarande miljö inom småbarnsfostran	ja	ja	ja	ja	ja
Jag är nöjd med den vård och omsorg mitt barn får (bl.a. måltider, vila, trygghet...)	ja	ja	ja	ja	ja
Mitt barns modersmål och kulturella bakgrund beaktas tillräckligt	ja	ja	ja	ja	ja
Mitt barn får specialstöd i den omfattning det behövs	ja	ja	ja	ja	ja
Mitt barn uppmärksammas som individ	ja	ja	ja	ja	ja
Mitt barn har mångsidiga möjligheter att röra på sig i sin grupp	ja	ja	ja	ja	ja
Mitt barn har tillräckligt med möjligheter till konstnärliga upplevelser och konstnärligt skapande	ja	ja	ja	ja	ja
Mitt barn har tillräckligt med möjligheter att leka i sin grupp	ja	ja	ja	ja	ja
Mitt barn har tillräckligt med möjligheter att undersöka, fundera och fråga i sin grupp	ja	ja	ja	ja	ja

Nedan ställs frågor om sådant som rör ditt barns individuella plan för småbarnsfostran (barnets Vasu-plan). Vasu-planen utarbetas tillsammans med barnet, föräldrarna och dagvårdspersonalen. I planen tar man med sådant som främjar barnets välbefinnande. Dessutom ges en individuell beskrivning av barnet.

6) Samarbete

	1=helt tillräckligt	2=i stort sett tillräckligt	3=i stort sett otillräckligt	4=inte alls	5=kan inte säga
Med personalen inom småbarnsfostran kan jag diskutera vård och uppfostran mot bakgrund av mitt barns Vasu-plan	☐	☐	☐	☐	☐
Jag kan påverka mitt barns Vasu-plan (man lyssnar på mig)	☐	☐	☐	☐	☐
Jag kan, om jag vill, delta i klubbverksamheten via mitt barns grupp	☐	☐	☐	☐	☐
Jag får information om vad som händer under mitt barns vårddag	☐	☐	☐	☐	☐

Paus

7) Din åsikt om samarbetets betydelse

Bedöm påståendena nedan enligt skalan 1–5 ur din familjs perspektiv.

	1=mycket viktigt	2=ganska viktigt	3=inte särskilt viktigt	4=inte alls viktigt	5=kan inte säga
Samarbetet mellan familjen och personalen är	☐	☐	☐	☐	☐
Att utarbeta Vasu-planen tillsammans med föräldrarna är	☐	☐	☐	☐	☐

8) Skriv här dina förslag till att förbättra samarbetet mellan familjen och personalen

9) Tjänsterna inom småbarnsfostran är viktiga, eftersom (de)

Välj nedan de tre viktigaste motiveringarna.

- ger föräldrarna möjlighet att arbeta utanför hemmet
- stöder mitt barns sociala utveckling
- mitt barn får hjälp med att växa upp och lära sig saker och ting
- mitt barn får leka och vara tillsammans med andra barn
- jag kan få stöd av och kontakt med andra föräldrar
- jag kan samarbeta med yrkesfostrare i fostringsarbetet
- jag kan få stöd i mitt föräldraskap av yrkesfostrare
- ger möjlighet till gemensamma aktiviteter för vuxna och barn

Paus

10) Vad anser du är god kvalitet inom småbarnsfostran?

11) Vad är inte högklassigt i ditt barns dagvård?

12) Hur skulle du vilja utveckla tjänsterna inom småbarnsfostran? Vad skulle du vilja ändra eller lägga till? Skulle du vilja föreslå någonting nytt?

Paus

13) Jag använder nättjänster när jag söker råd och stöd i frågor som rör småbarnsfostran och föräldraskap

1=inte
alls 2=mycket
lite 3=i någon
mån 4=mycket

Jag använder nättjänster när jag söker råd och stöd i
frågor som rör småbarnsfostran och föräldraskap

ja

ja

ja

ja

14) Ange här vilka tjänster eller webbadresser du använder

15) Vilka förslag till att utveckla nättjänsterna inom småbarnsfostran har du?

Paus

16) Svarandens ålder

under 20 år

20–29 år

30–39 år

40–49 år

50 år eller över

17) Familjetyp

18) Svarandens utbildning

 grundskolenivå mellanstadienivå (studentexamen, eller högst treårig yrkesexamen) högskolenivå (universitet, yrkeshögskola eller över treårig yrkesexamen)

19) Svarandens yrkesställning

20) Antal barn

21) Familjens boendekommun

22) Hur orkar du som förälder just nu?

 mycket bra bra ganska bra inte så bra dåligt inget svar

RAPORTTEJA-sarjassa aiemmin ilmestyneet

2008

T. Hakulinen-Viitanen, M. Pelkonen, V. Saaristo, A. Hastrup, M. Rimpelä. Äitiys- ja lastenneuvolatoiminta 2007. Tulokset ja seurannan kehittäminen
Raportteja 21/2008 Tilausnro R21/2008

Vappu Karjalainen, Peppi Saikku, Auvo Pasuri, Anja Seppälä. Mitä on aktiivinen sosiaalipolitiikka kunnissa? Näköalapaikkana työvoiman palvelukeskukset
Raportteja 20/2008 Tilausnro R20/2008

Seija Muurinen, Kerttu Perttilä, Timo Ståhl. Terveys 2015 -kansanterveysohjelman ohjaavuuden, toimeenpanon ja sisällön arviointi 2007. Haastattelut terveyden edistämisen asiantuntijoille sekä kuntien edustajille
Raportteja 19/2008 Tilausnro R19/2008

Eija Stengård, Kaija Appelqvist-Schmidlechner, Maila Upanne, Kai Parkkola, Markus Henriksson. Time Out! Aikalisä! Elämä raiteilleen. Varusmies- ja siviilipalveluksen ulkopuolelle jääneiden miesten elämäntilanne ja psykososiaalinen hyvinvointi
Raportteja 18/2008 Tilausnro R18/2008

Leena Lerssi, Leena Sundström, Tiina Tervaskanto-Mäentausta, Ritva Väistö, Riikka Puusniekka, Minna Pietikäinen, Jaana Markkula. Kouluterveyskyselystä toimintaan -hanke 2005–2007. Hankkeen loppuraportti
Raportteja 17/2008 Tilausnro R18/2008

Jan Moilanen, Nina Knape, Unto Häkkinen, Timo Hujanen, Petri Matveinen. Terveystilaston menot ja rahoitus 1995–2005. OECD:n terveystilastojärjestelmän (SHA, System of Health Accounts) käyttöönotto kansallisessa tilastoinnissa. Loppuraportti
Raportteja 16/2008 Tilausnro R16/2008

Hannele Hyppönen. Towards a Joint View of European eHealth Priorities. SWOT Analysis of Patient Empowerment and Patient Summary Activities in Europe
Raportteja 15/2008 Tilausnro R15/2008

Avuttomuus lainsäädännössä. Sosiaali- ja terveydenhuollon ulkopuoliset tekijät -työryhmän 1. raportti
Raportteja 14/2008 Tilausnro R14/2008

Rauha Heikkilä, Harriet Finne-Soveri, Jussi Ripsaluoma, Anja Parikka, Ella Suojalehto, Anja Noro. Koukkuniemen vanhainkodin asiakasrakenne ja hoidon laatu RAI-järjestelmällä arvioituna 2006–2007
Raportteja 13/2008 Tilausnro R13/2008

Jukka Ahonen, Isto Halinen. Yhteisöllinen avohoito rahapeliongelmaisten tukena. Mallin kehittäminen ja yhteisöhoidon vaikutukset
Raportteja 12/2008 Tilausnro R12/2008

Virpi Hotti, Riikka Huttunen, Ani Kajander, Antero Lehmuskoski, Matti Ojala, Teppo Taskinen, Timo Tiihonen. Tietämyksenhallinta ja ontologiat sosiaalihuollon näkökulmasta
Raportteja 11/2008 Tilausnro R11/2008

Marja-Liisa Heiskanen. Henkilökohtaisen avustajajärjestelmän kaksi vuosikymmentä suomalaisessa vammaispolitiikassa
Raportteja 10/2008 Tilausnro R10/2008